

BROJ 3
SUDSKE PRAKSE VRHOVNOG SUDA
BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, juli – septembar 1986. godine

K R I V I Č N O P R A V O

Krivični zakon SRBiH

Član 122. i čl. 226. KZ SRBiH

Ako direktor OOUR-a u namjeri pribavljena imovinske koristi drugoj OOUR-a, zaključi ugovor ugovor sa njenim predstavnikom čijim ispunjenjem bude pribavljena takva korist toj OOUR-a, a nanese šteta OOUR-a u kojoj je direktor, on time čini krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž. 613/86 od 20.2.1986. godine)

Član 144. st. 1. i 4. KZ SRBiH

Kada sud oglašavajući krivim učinioca krivičnog djela iz člana 144. stav 1. KZ SRBiH propusti da u smisu st. 4. tog člana oduzme lovačku pušku kao sredstvo upotrijebljeno za nezakoniti lov, ne može to naknadno učiniti primjenom čl. 500 st. 1. i 3. ZKP, jer u ovom slučaju lovačka puška ne spada u predmete čije oduzimanje zahtijevaju interesi opšte bezbjednosti ili razlozi morala.

(Vrhovni sud BiH, broj Kvl. 279/86 od 9.9.1986. godine)

Član 155. st. 1. i čl. 204. KZ SRBiH

Kada su okrivljeni pri nasilničkom ponašanju u kafani razlupali vrata, prozore, stolove, stolice i dr., oni su pored krivičnog djela nasilničkog ponašanja iz čl. 204. KZ SRBiH izvršili i krivično djelo oštećenja tuđe stvari iz čl. 155. st. 1. KZ SRBiH. Prema tome moguć je sticaj ovih krivičnih djela bez obzira što su okrivljeni sve krivično- pravne radnje vršili istovremeno, jer su kod ovih krivičnih djela objekti zaštite različitosti.

(Vrhovni sud BiH, br. Kvlp. 26/86 od 2.7.1986. godine)

Član 42. i čl. 204. KZ SRBiH

Ako okrivljeni pri nasilničkom ponašanju oštećenom sa umišljajem nanese i tešku tjelesnu povredu, on time čini krivično djelo nasilničkog ponašanja iz čl. 204. KZ SRBiH, u sticaju sa krivičnim djelom teške tjelesne povrede iz čl. 42. KZ SRBiH. Ovo stoga što nanošenje teške tjelesne povrede nije predviđeno kao obilježje krivičnog djela nasilničkog ponašanja iz čl. 204. KZ SRBiH.

(Vrhovni sud BiH, br. Kvlp. 26/86 od 2.7.1986. godine)

Član 219. st. 1. KZ SRBiH

Neovjerena fotokopija falsifikovanog svjedočanska o završenom ispiru za KV vozača nema u smislu člana 113. st. 7. KZ SFRJ karakter javne isprave a niti isprave, pa radi toga učinilac koji je na osnovu takve fotokopije od nadležnog organa dobio uvjerenje kojim se potvrđuje da on ima položen ispit za KV vozača i kao takvom da se odobrava prevoz stvari, čini krivično djelo ovjeravanje neistinitog sadržaja iz čl. 219. st. 1. KZ SRBiH, a ne krivično djelo falsifikovanja isprave iz čl. 217. st. 3. KZ SRBiH. ovo stoga što je podnošenjem fotokopije falsifikovanog

svjedočanstva učinilac doveo u zabludu nadležni organ, tako da mu je ovaj smatrajući takav dokaz neistinitim, izdao uvjerenje sa navedenim saržajem.

(Vrhovni sud BiH, br. Kvlp. 65/86 od 3.7.1986. godine)

Krivični zakon SFRJ

Član 36. st. 2. KZ SFRJ

Novčana kazna kao sporedna, može se izreći za krivično djelo učinjeno iz koristoljublja, i u slučaju kada je učiniocu kao glavna sankcija izrečena uslova osuda uz koju je utvrđena kazna zatvora.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž. 843/85 od 30.7.1986. godine)

Član 68. KZ SFRJ

Za mogućnost izricanja mjere bezbjednosti zabrane upravljanja motornim vozilom iz člana 68. KZ SFRJ, nije odlučno to da li se radi o umišljajnom ili nehatnom ugrožavanju bezbjednosti javnog saobraćaja, već to, da li kod izvršioca djela postoji sklonost ka kršenju saobraćajnih propisa ili je iz drugih razloga (vožnja pod dejstvom alkohola, grubo kršenje saobraćajnih propisa i sl) opasno da on upravlja motornim vozilom.

Zbog toga se ova mjera može izreći i za nehatno krivično djelo protiv bezbjednosti saobraćaja pod naprijed navedenim uslovima.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž. 18/86 od 26.6.1986. godine)

Član 99. st. 3. KZ SFRJ

Prekid zastarijevanja izvršenja kazne nastaje samo radnjom suda nadležnog za izvršenje kazne (poziv da se javi na izdržavanje kazne, naredbe za sprovođenje u KPD, izdavanje potjernice i dr.) a ne i radnjom suda koji je donio pravosnažnu presudu.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž. 566/86 od 29.8.1986. godine)

Zakon o krivičnom postupku

Član 371. i 446. st. 1. ZKP

Ako je u pitanju skraćeni postupak sud ne mora obavijestiti stranke o sjednici drugostepenog vijeća iako su one to, pozivajući se na odredbu čl. 371. ZKP tražile, jer prema odredbi čl. 446. st. 1. ZKP u skraćenom postupku stranke će se obavijestiti o sjednici samo ako predsjednik vijeća ili vijeće nađe da bi prisustvo stranaka ili jedne od njih bilo korisno za razjašnjenje stvari, što znači da obavijest stranaka u ovim slučajevima nije obavezna, pa izostanak iste ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka.

(Vrhovni sud BiH, br. Kvlp. 98/86 od 28.6.1986. godine)

Član 364. st. 2. ZKP

Nije povrijeđeno pravo odbrane optuženog ako je sud odbio da sasluša svjedoka za koga je ranije donio rješenje da ga sasluša (bez obzira da li je o tome dao razloge) ako se iskaz svjedoka odnosi na pravno nevažne činjenice. Međutim, u protivnom ako iz stanja u spisu proizilazi da se iskaz svjedoka odnosi na odlučne činjenice, povrijeđeno je pravo odbrane i činjenično stanje je ostalo nepotpuno utvrđeno.

(Vrhovni sud BiH, broj Kvlp. 77/86 od 28.8.1986. godine)

Član 364. st. 2. ZKP

Drugostepeni sud nije učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 364. st. 2. ZKP kada je odluku o djelomičnom uvažanju žalbe i preinačenju presude donio u obliku rješenja, umjesto u obliku presude, jer se radi o očiglednoj grešci koja se može otkloniti donošenjem rješenja o ispravci na osnovu čl. 358. st. 1. ZKP.

(Vrhovni sud BiH, broj Kvl-p- 36/86 od 25.9.1986. godine)

Član 407. i 408. ZKP

Ako sud, u slučaju kad se ponavljanje krivičnog postupka traži po osnovu novih činjenica ili novih dokaza koji se u smislu člana 407. st. 1. ZKP ne mogu smatrati očigledno nepodobnim za ponavljanje postupka, donese na osnovu člana 408. st. 1. ZKP rješenje o odbijanju zahtjeva bez prethodnog izvida tih činjenica ili pribavljanja tih dokaza (čl. 407. st. 2. ZKP), učinio je bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 364. st.2. ZKP, jer je taj propust mogao uticati na pravilnost i zakonitost rješenja.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž. 24/86 od 30.1.1986. godine)

Zaključak Krivičnog odjeljenja

Član 364. i 365. ZKP

Na postupak po žalbi na rješenje (čl. 394. do 399.ZKP), osim shodne primjene odredaba navedenih u čl. 398. st. 1. ZKP, shodno će se primjenjivati i odredbe čl. 364. i 365. ZKP.

ISPRAVKA:

Prilikom štampanja Biltena broj 2 (april . juni 1986. godine) potkrala se kreška na strani 7. u sentenci iz presude Vrhovnog suda BiH, broj Kž. 613/85 od 20.2.1986. godine te ispravni tekst treba da glasi:

Član 364. st. 1. tač. 11 zKP

Sud nije učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 364. st. 1. tač. 11. ZKP, time što je propustio da u opisu krivičnog djela pljačke izvršenog putem zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 169. st. 1. u vezi sa čl. 226. st. 4. KZ SRBiH, u izreci presude, označi ime ili naziv lica kojem je optuženi pribavio imovinsku korist.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 613/86 od 20.2.1986. godine)

PREKRŠAJNO PRAVO

Član 49. st. 1. tač. 6. st. 3. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava

Okolnost da je povjerilac nepredviđeno i bez zakonskog osnova povećao cijene repromaterijala, kod činjenice da okrivljeni nisu izmirili obavezu ni po ranijoj cijeni repromaterijala, ne može predstavljati osnov za isključenje odgovornosti zbog izvršenog privrednog prestupa iz čl. 49. st. 1. tač. 6. i st. 3. Zakona o obezbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava. (Vrhovni sud BiH, broj PKŽ. 781/85 od 10.4.1986.godine.

Član 49. st. 1. tač. 6. i st. 3. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava.

Isporuka električne energije i dužničko povjerilački odnos koji povodom toga nastaje po svojoj prirodi su specifični, jer dužnik (korisnik električne energije) tek po prijemu fakture od povjerioca (isporučioca električne energije) dolazi do saznanja o količini utrošene električne energije u visini obaveze koju je dužan izmiriti, stoga u ovom slučaju dužničko – povjerilački odnos nastaje prijemom fakture od strane dužnika i od tog momenta teče zakonski rok od 15 dana za izmirenje obaveza.

(Vrhovni sud BiH, broj PKŽ-33/86 od 14.5.1986. godine)

Član 49. st. 1. tač. 6. i st. 3. Zakona o obezbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava

Organizacija udruženog rada i njeno odgovorno lice čini privredni prestup iz člana 49. st. 1. tač. 6. i st. 3. zakona o obezbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava, ako u zakonskom roku od 15 dana od dana prijema robe ne izmire obaveze prema povjeriocu, neovisno o tome što je u otpremnici, kojom je roba dostavljena, povjerilac nije označio i njenu cijenu.

(Vrhovni sud BiH, broj PKŽ- 807/85 od 10.4.1986. godine)

Član 91. st. 1. tač. 1. i st. 2. Zakona o standardizaciji

Ako određeni proizvod sadrži talog što je protivno odredbama odgovarajućeg propisa o kvalitetu proizvoda, a to se moglo konstatovati organoleptičkim putem u tom slučaju prometna organizacija na malo i njeno odgovorno lice čine privredni prestup iz člana 91. st. 1. tač. 1. i st. 2. zakona o standardizaciji.

(Vrhovni sud BiH, broj PKŽ- 611/86 od 29.7.1986. godine)

Član 91. st. 1. tač. 6. i st. 2. Zakona o standardizaciji

Organizacija udruženog rada koja je proizvod prodala na malo, a ne radna zajednica koja je robu uvezla, dužna je da u smislu člana 47. Zakona o standardizaciji na zahtjev imaoca garantnog lista obezbijedi rezervne dijelove, jer u protivnom čini privredni prestup iz člana 91. st. 1. tač. 6. i st. 2. istog Zakona.

(Vrhovni sud BiH, broj PKŽ- 8/86 od 10.4.1986. godine)

Član 29. st. 1. tač. 1. i st. 2. Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe

Organizacija udruženog rada i njeno odgovorno lice čine privredni prestup iz člana 29. st. 1. tač. 1. i st. 2. Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe u slučaju kada su svojstva namirnica (boja i miris) toliko izmijenjeni da se to moglo konstatovati organoleptičkim putem neovisno o tome što nije izvršena analiza kontrolisane namirnice.

(Vrhovni sud BiH, broj PKŽ- 133/86 od 5.8.1986. godine)

IZ BILTENA SAVEZNOG SUDA, broj 24/86.

**XXX ZAJEDNIČKA SEDNICA SAVEZNOG SUDA,
REPUBLICĀKIH I POKRAJINSKIH VRHOVNIH SUDOVA
I VRHOVNOG VOJNOG SUDA, održana 22. i 23. maja 1986. godine
u Begoradu, usvojila je**

Na iskazu svedoka, koji kasnije u istoj krivičnoj stvari postane okrivljeni ne može se zasnivati sudska odluka, a zapisnik o saslušanju svjedoka, koji u istoj krivičnoj stvari postane okrivljeni izdvaja se iz spisa predmeta.

NAČELNI STAV, broj 2/86

Kada se civilno lice pojavljuje kao ili pomagač vojnom licu ili građanskm licu na službi u oružanim snagama u krivičnom delu pljačke i uz to još i kao samostalni izvršilac krivičnog dela pljačke, vojni sud je nadležan da sudi i civilnom licu za sve radnje ukoliko je nadležan da sudi vojnom ili građanskom licu na službi u oružanim snagama u smislu člana 15. stav 2. zakona o vojnim sudovima.

Pod pojmom krivičnog dela protiv službene dužnosti, predviđenog u krivičnom zakonu, iz člana 15. st. 2. zakona o vojnim sudovima smatraju se krivična dela protiv službene dužnosti službenih lica u saveznim organima predviđena u krivičnom zakonu SFRJ i odgovarajućim glavama republičkih i pokrajinskih krivičnih zakona i drugim zakonima.

NA SAVETOVANJU KRIVIČNIH ODELJENJA SAVEZNOG SUDA, REPUBLICĀKIH I POKRAJINSKIH VRHOVNIH SUDOVA, I VRHOVNOG VOJNOG SUDA, održanom 24. i 25. marta 1986. godine u Beogradu, doneti su

ZAKLJUČAK, broj 1

Prema članu 197. stav 2. ZKP, u slučaju kada vijeće odbije prijedlog javnog tužioca ili istražnog suda za produženje pritvora u istrazi preko jedan mesec – dopuštena je žalba javnog tužioca.

ZAKLJUČAK, broj 2

Rok za žalbu za osobe iz člana 360. stav 2. ZKP teče od dana kada je optuženiku dostavljen prijepis presude, a od dana kada je taj prijepis dostavljen njegovm branitelju, samo u slučajevima kada je po odredbama zakona o krivičnom postupku nužno da se prijepis presude dostavi samo branitelju (član 123. stav 3. ZKP i člana 300. stav 3. u vezi sa članom 70. stav 3. ZKP).

KRIVIČNO PRAVO

Zaon o krivičnom postupku

Član 83.

Izveštaj koji je na traženje suda dostavio republički sekretarijat za unutrašnje poslove nije dokaz koji se u smislu člana 83. ZKP ne može koristiti u krivičnom postupku, jer se ne radi o obaveštenju iz člana 151. ZKP, nego o zvaničnom aktu nadležnog organa.

(Kps- 15/86 od 1.4.1986.g.)

Član 404. stav 1. tačka 4.

Nalaz i mišljenje stručne ustanove pribavljen od strane okrivljenog ili njegovog branioca, bez primene odredaba člana 242. zakona o krivičnom postupku, ne smatra se veštačenjem, niti se može na ovakvom nalazu i mišljenju zasnovati sudska odluka, te ne predstavlja novi dokaz pao

zahtevu za ponavljanje krivičnog postupka u smislu odredbe člana 404. stav 1. tačka 4. Zakona o krivičnom postupku.

(Kzs. 18/86 od 22.5.1986. godine)

Član 425. stav 2.

Podnesak poslije roka za podnošenje zahteva za vanredno preispitivanje pravosnažne presude, ne predstavlja sastavni deo blagovremeno podnetog zahteva za vanredno preispitivanje pravosnažne presude, te se sud ne može upuštati u ocenu navoda iz podneska.

(Kps. 15/85 od 1.4.1986. godine)

Član 378.

Kada drugostepeni sud, po žalbi okrivljenog, preinači prvostepenu presudu utvrđujući za okrivljenog povoljniju ocenu krivičnog dela (klavifikaciju), može izreći manju kaznu ili može ostaviti kaznu iz prvostepene presude neizmenjenu, ako je u granicama propisane kazne i po povoljni joj kvalifikaciji.

(Kps. 44/86 od 20.5.1986.g.)

Krivični zakon SFRJ

Član 48.

Kada učinilac jednom radnjom ili sa više radnji učini dva dela, u izreci presude činjenični opis inkriminisanih radnji može biti dat ili jedinstveno, ili razdvojeno.

(Kps. 22/86 od 22.4.1986. godine)

Zakon o vojnim sudovima

Član 15. stav 2.

Kada okrivljeno vojno lice izvrši krivično delo protiv službene dužnosti propisano republičkim krivičnim zakonom a okrivljeno civilno lice se pojavljuje kao saučesnik, i vojnom i civilnom licu sudiće vojni sud, s obzirom da prema odredbi člana 15. stav 2. Zakona o vojnim sudovima pojam krivičnog dela izvršenog protiv službene dužnosti propisanog saveznim krivičnim zakonom, tako i krivičnog dela propisanog republičkim odnosno pokrajinskim krivičnim zakonom.

(Krs. 613/85 od 14.1.1986. godine)

Zakon o privrednim prestupima

Član 9. i 51.

Ako ne postoje zakonski razlozi za gonjenje samo pravnog lica ili samo odgovornog lica, ne može se u smislu čl. 9. i 51. Zakona o privrednim prestupima, osuditi za privredni prestup pravno lice ako nije osuđeno i odgovorno lice.

(Kzs. 10/86 od 13.5.1986. godine)

GRADANSKO PRAVO	OPŠTI DIO
------------------------	------------------

1.

Član 9. stav 2,3. i 4. Zakona o prometu nepokretnosti

Usmeni ugovor o nadogradnji poslovne zgrade (gostionice) tuženih na osnovu kojeg će stranke uknjižiti pravo suvlasništva na cijelu zgradu, te zajedno voditi ugostiteljsku djelatnost, je kompleksan ugovor u kome preteže činidba prenosa prava vlasništva na nepokretnosti, pa kako se za valjanost ugovora o prometu nepokretnosti traži pismena forma uz ovjeru potpisa ugovarača, ovaj usmeni ugovor se ne može konvalidirati ni ispunjenjem obaveze.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 34/86 od 30.6.1986. godine)

2.

Član 46. stav 1. Zakona o prometu nepokretnosti

Ugovor o ortačkoj (zajedničkoj) gradnji zgrade trajne namjene ima karakter ugovora o prometu nepokretnosti (osnov sticanja prava svojine na nepokretnosti), pa mora biti zaključen u formi koju zakon propisuje za promet nepokretnosti. Ali ako je usmeni ugovor zaključen prije 4.1.1979. godine kada je stupio na snagu zakon o prometu nepokretnosti SRBiH, ispunjen ucjelosti ili u pretežnom dijelu do tog datuma, smatra se punovažnim.

Napomena:

Po zakonu o građevinskom zemljištu ("Službeni list SRBiH", broj 34/86), ugovor o zajedničkoj izgradnji zaključen između lica kojima je jedna parcela dodijeljena na korištenje radi građenja, ne proizvodi pravno dejstvo ako potpisi ugovora nisu ovjereni od nadležnog organa.

Iz obrazloženja:

Neosnovan je prigovor tužene da bi sporazum o zajedničkoj gradnji uz jednake suvlasničke dijelove bio nepunovažan, zbog nedostataka pismene forme tužena se poziva na pravo pravilo iz paragrafa 1178 bivšeg OGZ, po kome ugovor o ortakluku mora biti sačinjen u ismenoj formi). Sporazum o ortačkoj gradnji, naime, ulazi u red ugovora o prometu nepokretnosti, jer je upravljen na sticanje prava svojine na budućoj nekretnini, a u smislu čl. 46. st. 1. Zakona o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH", broj 38/78), punovažni su raniji ugovori o prometu nepokretnosti, iako nisu sačinjeni u pismenoj formi, ako su ugovorne strane do stupanja na snagu ovog zakona izvršile u cjelini ili u pretežnom dijelu obaveze koje iz ugovora nastaju (Zakon je stupio na snagu 4. januara 1979. godine). Kako je, po tvrđenju tužioca, ugovor o ortačkoj gradnji zaključen 1971. godine, kada je gradnja otpočela, a nesporno je da je vikend kuća u pretežnom dijelu dovršena do kraja 1978. godine, ugovor o ortačkoj gradnji, makar bio zaključen u usmenom obliku, proizvodio bi pravne posljedice.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 166/86 od 25.6.1986. godine)

3.

Član 45. stav 2. i 104. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Član 9. zakona o prometu nepokretnosti

Budući da je zakonom propisana forma uslov punovažnosti ugovora o kupoprodaji nepokretnosti, ne proizvodi pravni učinak usmeno zaključeni predugovor o kupoprodaji nepokretnosti, pa tuženi nema pravo da zadrži unaprijed plaćeni iznos na ime kapare, već je dužan da ga vrati tužiocu i u slučaju da je tužilac odustao od namjere da zaključi ugovor.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 128/86 od 11.6.1986. godine)

4.

Član 90. u vezi sa članom 24. Zakona o obligacionim odnosima

Član 9. zakona o prometu nepokretnosti

Ugovor o kupoprodaji nekretnina zaključen uz saglasnost ili po ovlaštenju vlasnika je punovažan samo ako je saglasnost odnosno punomoć data u onom obliku koji zakon o prometu nepokretnosti propisuje za ugovor.

(Vrhovni sud BiH, Gvl. 41/85 od 12.6.1986. godine)

5.

Član 56. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Sud će, pozivom na odredbu člana 56. stav 1. ZOO, po zahtjevu nasljednika ugovorne stranke, utvrditi da je ništav ugovor ako ustanovi da su u vrijeme zaključenja ugovora postojale činjenične i pravne pretpostavke za potpuno oduzimanje poslovne sposobnosti ugovarača, iako postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti nije bio pokrenut do smrti ugovorne stranke.

Iz obrazloženja:

Polazeći od utvrđenja činjeničnog stanja, za koje je sud u revizijskom postupku vezan u smislu čl. 385. st. 3. zakona o parničnom postupku, (utvrđeno je da primalac izdržavanja u vrijeme zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju nije imao očuvane psihičke funkcije zbog duboke starosti i sklerotičnosti, te da stoga nije mogao da se stara o svojim pravima i interesima) i činjeničnog zaključka koji je izveden iz utvrđenog činjeničnog stanja (da primalac izdržavanja u to vrijeme nije bio sposoban za zaključenje punovažnog ugovora), ovaj sud nalazi da su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili zahtjev tužilaca za utvrđenje ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju zaključenog 20.5.1974. godine (utvrđeno je da su postojale činjenične i pravne pretpostavke za potpuno oduzimanje poslovne sposobnosti primaocu izdržavanja u vrijeme zaključenja ugovora, tako da je ugovor koji je on zaključio nepunovažan – pravila imovinskog prava kojima odgovara čl. 56. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 639/85 od 24.4.1986. godine)

6.

Član 73. u vezi sa članom 24. Zakona o obligacionim odnosima

Član 32. Zakona o stambenim odnosima

Ugovor o zamjeni stanova smatra se pravovaljanim i kada je zaključen u usmenom obliku, ako je u cjelini ispunjen (preseljenjem nosilaca stanarskog prava u nove stanove) i koja je pribavljena pismena saglasnost davalaca stanova na korištenje na usmeno ugovorenu zamjenu.

IZ obrazloženja:

Polazeći od utvrđenja nižestepenih sudova, za koje je sud u revizijskom postupku vezan u smislu čl. 385. st. 3. Zakona o parničnom postupku (utvrđeno je da su parnične stranke zaključile usmeni sporazum o zamjeni stanova 1.3.1984. godine, da su taj ugovor u cjelosti ispunile i za zamjenu stana pribavile pismenu saglasnost davaoca stana na korištenje), ovaj sud nalazi da je drugostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je preinačio prvostepenu presudu i usvojio tužbeni zahtjev, jer pribavljanjem pismene saglasnosti davalaca stana na korištenje, konvalidiran usmeni ugovor o zamjeni, koji je u cjelosti izvršen (čl. 73. u vezi sa čl. 24. Zakona o obligacionim odnosima). Prema odredbi čl. 73. ZOO, ugovor za čije se zaključenje zahtijeva pismena forma, smatra se punovažnim iako nije zaključen u toj formi, ako su ugovorne stranke

svoje obaveze izvršile u cjelosti ili pretežnom dijelu, osim ako iz cilja zbog koga je forma propisana očigledno ne proizilazi što drugo. Pismena forma ugovora o zamjeni stana propisana je u prvom redu u cilju zaštite davalaca stana na korištenje a time i šireg društvenog interesa, da bi se spriječile zloupotreba na štetu društvene zajednice, kako pravilno nalazi i drugostepeni sud. Davanjem pismene saglasnosti za zamjenu od strane davacala stana na korištenje ostvaren je cilj zbog kog je propisana forma ugovora, pa je tim momentom usmeni ugovor za zamjenu stanova koji je realizovan (ispunjen), konvalidiran, preseljenjem parničnih stranaka u nove stanove.

Bez značaja je okolnost na koju revident ukazuje da je data saglasnost za zamjenu naknadno poništena, jer iz podataka spisa proizilazi da je do poništenja došlo nakon ispunjenja ugovora i pokretanja ove parnice, a na inicijativu tuženog, na čiju je molbu ta saglasnost i data, pa prema tome neosnovana je tvrdnja da nije ispunjen preduslov za zamjenu stana. Neprihvatljiv je prigovor da u konkretnom slučaju ne dolaze do primjene odredbe čl. 73. Zakona o obligacionim odnosima, jer se u smislu čl. 24. istog zakona i na obligacione odnose uređene republičkim zakonom, primjenjuju odredbe opšteg dijela zakona o obligacionim odnosima, ako drugačije nije doređeno republičkim zakonom.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 642/85 od 12.6.1986.g.)

7.

Član 103. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Član 36. stav 1. tačka 39. Zakona o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu

Nije ništav ugovor o kupovini motornog vozila koji je uvezao korisnik poreske povlastice jer je zabrana otuđenja prije proteka zakonskog roka sankcionisana samo gubitkom ove poreske povlastice.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 80/86 od 15.5.1986. godine)

8.

Član 105. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Član 11. stav 5,17. i 18. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini

Ništav je ugovor o kupoprodaji porodične stambene zgrade samo u dijelu koji se odnosi na kupovinu veće površine građevinskog zemljišta u društvenoj svojini (919 m²) nego što iznosi površina građevinske parcele (238 m²) po regulacionom planu, kada kupovina ove površine zemljišta nije bila ni uslov ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor zaključen.

IZ obrazloženja:

U postupku pred nižestepenim sudom, uviđajem na licu mjesta uz korištenje izvoda iz važećeg regulacionog plana, utvrđeno je da građevinsko zemljište na kome je podignuta porodična stambena zgrada koja je predmet kupoprodaje, odnosno zemljište koje služi za redovnu upotrebu zgrade, je ono zemljište koje je pokazano na skici vještaka geometra, koja je sastavi dio presude. To zemljište zahvata površinu od 238. m².

Kako je u ugovoru naznačeno da se na tuženog kao kupca penosi 919 m² zemljišta, jasno je da je ugovaranje prenosa prava korištenja na zemljištu preko površine predviđene regulacionim planom, u suprotnosti sa izričitim odredbom iz člana 11. st. 5. zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini. Zato su nižestepeni sudovi ispravno sudili kada su utvrdili da je ništav ugovor o kupoprodaji porodične stambene zgrade u dijelu kojim je na kupca preneseno pavo

korištenja na zemljište u većoj površini od površine koja pripada zgradi prema regulacionom planu (čl. 105. u vezi čl. 24. Zakona o obligacionim odnosima).
(*Vrhovni sud BiH, Rev. 654/85 od 15.4.1986. godine*)

9.

Član 104. stav 1., 109. i 110. Zakona o obligacionim odnosima

Nasljednici su ovlašteni da traže poništenje ugovora koji je zaključio ostavilac nesposoban za rasuđivanje i taj zahtjev ne zastarijeva.

Svaki od nasljednika može tražiti poništenje ovog ugovora, ali može tražiti restituciju samo u granisama svoga nasljednog dijela.

(*Vrhovni sud BiH, Rev. 655/85 od 15.4.1986. godine*)

10.

**Član 19. Zakon o zastarjelosti potraživanja
sada član 376. Zakona o obligacionim odnosima**

Trogodišnji rok zastare potraživanja naknade totalne štete prouokovane rudarskim podzemnim radovima na građevinskom objektu ne teče od nastanka štetnih posljedica, nego od saznanja oštećenog da više nije ekonomski opravdana sanacija objekta.

Iz obrazloženja:

Tužilac je za puni obim štete koja je predmet ovog spora saznao tek nakon što je bilo obavljeno odgovarajuće vještačenje u ranijoj parnici kojim je poprvi put utvrđeno da nije moguć opstanak njegove stambene zgrade na ranijoj lokaciji i da je prema tome postalo neminovno prenošenje i sporednih objekata na novu lokaciju, na kojoj će biti izgrađena stambena zgrada za koju mu je pravosnažno dosuđena puna naknada jer je time otplata i ekonomska opravdanost za opstanak sporednih objekata na postojećoj lokaciji.

Pošto je, iz izloženih razloga postala bespredmetna sanacija sporednih objekata na ranijoj lokaciji, zbog čega je tužilac u ovoj parnici istakao tužbeni zahtjev za naknadu štete u većem obimu u kojem će mu biti omogućeno da izradi iste takve objekte na novoj lokaciji uz stambenu zgradu, to kod takvog stanja stvari, a iz aspekta odredbe čl. 19. st. 1. Zakona o zastarjelosti potraživanja važećeg u vrijeme nastanka štete (sada čl. 376. st. 1. zakona o obligacionim odnosima) za ocjenu osnovanosti prigovora tuženog o tome da je zastrjelo tužiočevo potraživanje iz ovog spora nije bilo dovoljno utvrditi samo to da se od 1974. godine, kada je tuženi završio sa izvođenjem podzemnih radova na području, nije uvećao obim prvobitnih oštećenja na tužiočevim sporednim objektima uz stambenu zgradu, nego i to kada je tužilac prema svim konkretnim okolnostima, saznao, ili mogao znati za puni obim štete na tim objektima, odnosno da nije ekonomski opravdana sanacija i opstanak ovih objekata na ranijoj lokaciji, te da postoji potreba njihove ponovne izgradnje na novom području na kome će biti izgrađena stambena zgrada, što bi svakako trebalo da iziskuje veće izdatke.

Naime, prema citiranoj odredbi iz člana 19. Zakona o zastarjelosti potraživanja, rok od tri godine u kome je tužilac mogao tražiti naknadu štete počinje teći od momenta od koga je on saznao ili, s obzirom na svoga subjektivna svojstva čovjeka prosječnih sposobnosti, kao i na sve ostale konkretne objektivne okolnosti, mogao doći do saznanja za štetu u njenm punomo obliku.

(*Vrhovni sud BiH, Rev. 136/86 od 11.6.1986. godine*)

11.

Član 387. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

Plaćanjem glavnog duga ne priznaje se potraživanje kamata, pa se tim plaćanjem ne prekida zastarjelost potraživanja zatezних kamata.

IZ obrazloženja:

Pogrešno prvostepeni sud nalazi da je plaćanjem glavnog duga tuženi priznao i tražbinu zatezних kamata, pa da je time prekinuta zastarjelost tog potraživanja, jer se po zakonskoj pretpostavci u odredbi čl. 387. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima, samo plaćanjem kamate na glavni dug priznaje postojanje tražbine za koju se te kamate plaćaju, a ne i potraživanje zatezних kamata plaćanjem glavnog duga. Upravo iz činjenice da se plaća samo glavni dug, a ne i kamata na glavni dug, proizilazi da tuženi ne priznaje i kamate za taj dug.

(Vrhovni sud BiH, Pž. 76/86 od 13.6.1986. godine)

12.

Član 366. stav 1. i 387. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Zapisnik o sravnjenju knjigovodstvenog stanja između društvenih pravnih lica ne proizvodi pravni učinak na zastaru potraživanja kada nema izričite izjave o priznanju duga (član 378. stav 1. ZOO), odnosno o priznanju zastarjele obaveze (član 366. stav 1. ZOO).

(Vrhovni sud BiH, Pž. 230/86 od 9.9.1986.g.)

A U T O R S K O P R A V O

13.

Član 27. stav 4. i 98. Zakona o autorskom pravu

Dekorater koji je, po uputstvu glavnog projektanta i za račun naručioca djela, izvršio tehnički dio posla na reprodukciji likovnih djela u enterijeru poslovne prostorije naručioca djela, nije pasivno legitimisan u parnici za naknadu materijalne štete zbog povrede autorskog prava.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnih utvrđenja u predmetu slijedi da su tuženi u toku 1981. godine u svojstvu zanatskih radnika – dekoratera obavili tehnički dio posla, tj. preslikavanje 55 crteža iz knjige pod naslovom “Larva”, čiji je autor tužilac, prilikom dekorisanja novoizgrađenog restorana, bez označavanja imena autora. nadalje, iz razloga drugostepene presude slijedi da su tuženi poslove dekorisanja na naprijed opisani način izvršili po nalogu i za račun vlasnika restorana kao i po nalogu arhitekta, koji je u svojstvu glavnog projektanta i nadzornog organa za izgradnju ovog objekta odabrao predmetne crteže i prezentirao ih uz izdati nalog za izvršenje ovog radnog zadatka tuženima.

Polazeći od naprijed opisanih činjeničnih utvrđenja za koje je revizijski sud vezan (čl. 385. st. 3. ZPP), i imajući u vidu da je u konkretnom slučaju predmet tužbenog zahtjeva nanada materijalne štete, koja je tužiocu nastala povredom njegovih autorskih imovinskih ovlaštenja zbog neovlaštenog preslikavanja njegovih crteža, zbog čega tužilac u tužbi zahtijeva samo da mu tuženi na ime naknade za korištenje svakog pojedinog crteža preslikanog na zidnim ploham pomenutog ugostiteljskog objekta plati po 10 dinara dnevno, ili za 55 crteža po važećem

cjenovniku UZUPBiH-a za 300 dana 165.000 dinara, proizilazi da je u konkretnom slučaju u prvostepenoj i drugostepenoj presudi materijalno pravo pravilno primijenjeno. Naime, budući je u pitanju spor radi naknade materijalne štete nastale povredom tužiočevih autorskih imovinskih ovlaštenja i da se naknada zahtijeva zbog javnog iskorištavanja autorskog djela, to u smislu čl. 98. Zakona o autorskom pravu ("Službeni list SFRJ", broj 19/78) – tužilac, kao autor djela, takvu naknadu može da zahtijeva samo od lica koje iskorištava autorsko djelo, a ne može je tražiti od tuženih, kao izvođača dekoraterskih radova.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 165/86 od 16.7.1986. godine)

STVARNO PRAVO

14.

Član 54. Zakona o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima

U slučaju prenosa prava vlasništva na povlasnom dobru postoji sukcesija posjeda prava stvarne služnosti koje je zasnovano ugovorom o razvrgnuću suvlasničke zajednice nekretnina. Posjed je pretpostavka za originarno sticanje održajem, budući da se za derivativno sticanje (na osnovu pravnog posla), traži upis u javnu knjigu (član 52. zakona o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima).

(Vrhovni sud BiH, Rev. 155/86 od 18.7.1986. godine)

15.

Član 4. stav 1. Zakona o svojini na dijelovima zgrade

Član 2. i 10. stav 1. zakona o eksproprijaciji

Vlasnik stana, kao posebnog dijela zgrade u društvenoj svojini, ima pravo na pravičnu naknadu za gubitak zajedničkog prava korištenja na tavanskoj prostoriji i kad je ta prostorija pretvorena u stan, uz odobrenje nadležnog organa, u opštem interesu (analogna primjena člana 2. i 10. stav 1. ZE).

(Vrhovni sud BiH, Rev. 648/85 od 15.4.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO	OPŠTI DIO
--------------------------	------------------

16.

Član 126. Zakona o obligacionim odnosima

Prodavac koji je odmah po dospijeću obaveze, svojim ponašanjem dao povoda kupcu za zaključak da neće prihvatiti isplatu kupoprodajne cijene (izmijenio je bravu na prodatoj zgradi nakon predaje ključeva kupcu), ne može jednostrano raskinuti ugovor zbog neispunjenja obaveze kupca u ugovorenom roku.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 93/86 od 22.5.1986. godine)

17.

Član 153. Zakona o obligacionim odnosima

Ugovor kojim se davalac stana na korištenje obavezao da će nosiocu stanarskog prava, navedeni

u ugovoru, po isteku određenog roka predati stanove povjeriocu – davaocu kredita, je ugovor o obećanju radnje trećeg lica, koji ne obavezuje to lice, pa tužilac – davalac kredita ne može zahtijevati po tom osnovu da mu tuženi – nosioci stanarskog prava predaju stan.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 104/86 od 13.5.1986. godine)

18.

Član 7. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava

Član 344. Zakona o obligacionim odnosima

Sporazum o produžavanju roka plaćanja tražbine iz određenog stalnog poslovnog odnosa ne odnosi se na tražbine dospjele za naplatu prije zaključenja sporazuma. Povjerilac i dužnik se mogu sporazumjeri o oprostima duga koji se sastoji od dospjelih zatezних kamata na ova potraživanja, ako tako odluči organ samoupravljanja povjeriocu.

IZ obrazloženja:

Spornu tražbinu čine zatezne kamate zbog docnje u plaćanju tražbine za period februar – mart 1985. godine, koje su obračunate od petnaestog dana po nastanku dužničko – povjerilačkog odnosa kada dospijevaju, u smislu člana 7. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava, međusobna potraživanja društveno pravnih lica.

Ovu tražbinu tuženi osporava iz razloga što je sporazumom od 20. juna 1985. godine, među strankama ugovoren rok plaćanja 30. odnosno 45 dana po nastanku dužničko – povjerilačkog odnosa, pa da tužilac nije mogao obračunati zatezne kamate od petnaestog dana po nastanku dužničko – povjerilačkog odnosa.

Tuženi neosnovano nalazi da se sporazum od 20.6.1985. godine, morao primijeniti i na dužničko – povjerilačke odnose nastale u periodu februar – mart 1985. godine, jer se rok plaćanja mogao ugovoriti samo prije nastanka dužničko – povjerilačkog odnosa, odnosno prije dospelosti tražbine po zakonu, a prije ovog momenta tužilac je, po odluci sovg organa samoupravljanja, mogao oprostiti dug tuženom, ali to nije učinio.

(Vrhovni sud BiH, Pž. br. 13/86 od 26.3.1986. godine)

19.

Opšte zanse za promet robom, broj 177. i 209

Član 1106. Zakona o obligacionim odnosima

Ako ugovorom o kupoprodaji zaključenim prije stupanja na snagu ZOO, nije bio utvrđen rok isporuke robe i plaćanja cijene, prodavac je bio duža isporučiti robu bez odlaganja, a potom zahtijevati isplatu cijene.

Ukoliko ovako prodavac nije postupio, a propustio je i da isporuči robu u naknadnom pomjerenom roku koji mu je kupac ostavio, kupac je ovlašten da raskine ugovor i zahtijeva naknadu štete u visini razlike između ugovorene cijene i veće cijene po kojoj je robu nabavio kod drugog prodavca.

(Vrhovni sud BiH, broj rev. 196/85 od 29.5.1986. godine)

20.

Član 7. zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava.

Dopuštena je ugovorna klauzula da potraživanje iz ugovora o privredi dospijeva za plaćanje na dan dospijea za naplatu avalirane mjenice date kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja (90-og dana od nastanka dužničko – povjerilačkog odnosa), s tim da dužnik 45-og dana po nastanku dužničko – povjerilačkog odnosa do dana dospijea mjenice za naplatu duguje ugovornu kamatu po slobodno ugovorenoj stopi.

IZ obrazloženja:

Pravilno je prvostepeni sud zaključio analizom odredbe člana 8. ugovora zaključenog među parničnim strankama dana 8.4.1985. godine, da su parnične stranke za novčane tražbine iz ugovora koje su obezbjeđene avaliranom mjenicom, produžile rok plaćanja do dana dospijea mjenice (90 dana od nastanka dužničko – povjerilačkog odnosa), s tim da su ugovorile obavezu plaćanja kamata po stopi od 52% godišnje, za tražbine koje ne budu plaćene u roku od 45 dana od nastanka dužničko – povjerilačkog odnosa.

Ovakvo ugovaranje nije suprotno odredbi čl. 7. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava.

Pravilan je i stav prvostepenog suda da kamata koju duguje tuženi po ovoj ugovornoj odredbi, ima karakter ugovorne (redovne) kamate, jer se obračunava za period prije padanja tuženog u docnju sa plaćanjem obaveze iz osnovnog posla, a stopa ove kamate se slobodno ugovara.

Opravdano je, prema tome, prvostepeni sud odbio zahtjev za plaćanje kamata obračunatih za period od 45-og dana od nastanka dužničko – povjerilačkog odnosa do dana dospijea mjenica, po većoj stopi od 52% godišnje.

(Vrhovni sud BiH, broj rev. 196/85 od 30.5.1986. godine)

21.

Član 198. stav 2. Zakona o deviznom poslovanjuž

Drugostepeni sud će primijeniti odredbu člana 198. stav 2. Zakona o deviznom poslovanju (“Službeni list SFRJ”, broj 66/85) i kada u žalbenom postupku ispituje prvostepenu presudu donesenu prije stupanja na snagu ovog zakna.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 311/85 i Pž. 374/85 od 30.5.1986.godine)

OBLIGACIONO PRAVO	UGOVORI
--------------------------	----------------

22.

Član 482, 484, 485. i 488. stav 2. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

Kupac je dužan da o skrivenim nedostacima (oboljela živina) kupljene robe izvijesti prodavca u rokovima iz čl. 482. ZOO, na način predviđen u članu 484. ZOO, da bi mogao ostvarivati pravo na naknadu štete predviđeno u članu 488. stav 2. ZOO (sve ovo pod pretpostavkom da ne postoje okolnosti iz člana 485. ZOO).

Samo pravo na naknadu tzv., refleksne štete (član 488. stav 3. ZOO) kupac može ostvarivati po opštim pravilima o odgovornosti za štetu i kada je propustio da obavijesti prodavca o nedostacima.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 43/86 od 18.4.1986. godine)

23.

Član 501. stav 1. i 504. Zakona o obligacionim odnosima

Ako se prodana stvar koja spada u tehničku robu, ne može popraviti, a do kvara je došlo u toku garancijskog roka, prodavac je dužan dati kupcu stvar koja funkcioniše ispravno.

Ako se takva stvar više ne može nabaviti (prestanak proizvodnje) prodavac je dužan dati naknadu u visini cijene u momentu presuđenja za drugu novu stvar iste namjene sa približno istim svojstvima i kvalitetom.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 22/86 od 13.6.1986. godine)

24.

Član 508. i 509. Zakona o obligacionim odnosima

Kupac ne može tražiti da mu prodavac zbog nemogućnosti prenosa prava vlasništva na prodatu parcelu, koja je razvrgnućem suvlasničke zajednice nekretnina, pripadala drugom suvlasniku, prenese pravo vlasništva na neku drugu parcelu, jer zemljišne parcele nisu stvari određene po rodu, već su one uvijek individualno određene stvari.

(Vrhovni sud BiH, rev. 246/86 od 30.7.1986. godien)

25.

Član 606. stav 3. u vezi čl. 641. i 646. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Grubo odstupanje od pravila građevinske struke po zahtjevu neukog naručioca rdova (fizičko lice), ne isključuje u cjelini odgovornost izvođača ni u slučaju da je blagovremeno upozorio naručioca na opasnost štete.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 498/85 od 28.1.1986. godine)

26.

Član 662. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima

Kada je ugovoren prevoz specijalnog tereta uz fiksno utvrđenu cijenu prevoza i obveza prvoznika da sam organizuje transport i snosi troškove transporta koji nisu izazvani višom silom, ne može se primijeniti odredba člana 662. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima.

Nisu izazvani višom silom povećani izdaci prilikom istovara specijalnog tereta sa šlepa usljed sniženog vodostaja rijeke koji je prevoznik mogao predvidjeti.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 116/86 od 30.5.1986. godine)

27.

Član 27. i 33. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

Ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na određeno vrijeme nije raskinut otkazom, već po isteku roka, jer je tuženi nastavio da koristi zakupljene prostorije protiv volje zakupodavca,

koji je prijevremeno podnio tužbu za otkaz ugovora.

Iz obrazloženja;

U toku postupka pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je otkaz ugovora o zakupu bio preuranjen, jer je dat prije isteka otkaznog roka, a što je u suprotnosti sa odredbom člana 27. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list BiH", broj 33/77). Mada u vrijeme podnošenja otkaznog naloga nisu bili ispunjeni uslovi za otkaz ugovora o zakupu poslovnih prostorija, u toku postupka pred prvostepenim sudom ispunili su se uslovi za prestanak ugovora o zakupu predmetnih poslovnih prostorija zbog isteka ugovorenog vremena u smislu člana 32. citiranog zakona, pa je zato prvostepeni sud s razlogom udovoljio tužbenom zahtjevu upravljenom na to da se tuženom naloži da tužiteljici preda predmetne poslovne prostorije u posjed na način pobliže opisan izreci citirane prvostepene presude. Naime, u smislu člana 33. citiranog zakona, ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na određeno vrijeme smatra se, po isteku vremena na koje je zaključen, prećutno obnovljenim na neodređeno vrijeme, samo u slučaju ako zakupac i poslije vremena na koje je ugovor bio zaključen – nastavi da koristi poslovnu prostoriju, a zakupodavac se tome ne protivi.

(Vrhovni sud BiH, brojRev. 515/85 od 28.1.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – OBAVEZE IZ OSNOVA
PROUZROKOVANJA ŠTETE

28.

Član 154. i 155. Zakona o obligacionim odnosima

Tuženi ZOIL nije dužan naknaditi tužiocu SIZ za penzijsko invalidsko osiguranje, iznose isplaćene porodične penzije djeci osiguranika tužioca, za čiju je smrt odgovoran osiguranik tuženog, od momenta kada bi osiguraniku tužioca po sili zakona prestao radni odnos zbog sticanja prava na punu starosnu penziju.

(Vrhovni sud BiH, br. Pž. 50/86 od 18.4.1986. godine)

29.

Član 159. Zakona o obligacionim odnosima

Vlasnik ribnjaka, izgrađenog bez odobrenja nadležnog organa, preuzima rizik štete od štetnih emisija iz pogona odobrene djelatnosti na susjednom zemljištu.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 592/85 od 15.4.1986. godine)

30.

Član 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima

Član 9. stav 1. Zakona o izdavanju i usmjeravanju sredstava za stambene potrebe i o samoupravnim interesnim zajednicama u stambenoj oblasti

Samoupravna interesna zajednica stanovanja odgovara za štetu prouzrokovanu upotrebom neispravnog lifta i kada održavanje lifta povjeri specijalizovanoj organizaciji udruženog rada.

(Vrhovni sud BiH, broj rev. 31/86 od 24.4.1986. godine)

31.

Član 177. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Isključena je objektivna odgovornost vlasnika morotnog vozila za štetu prouzrokovanu bliskim srodnicima smrću bicikliste koji mu je neočekivano prepriječio put i time izazvao neizbježan udes.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 121/86 od 20.6.1986. godine)

32.

Član 185. stav 1. i 3., 189. stav 2. i 190. Zakona o obligacionim odnosima

Vlasnik kome je štetnom radnjom tako oštećena porodična stambena zgrada (usljed rudarskih podzemnih radova) da se mora ukloniti ima pravo na naknadu štete u visini vrijednosti – cijene odgovarajućeg stana ili, ako je to povoljnije za lice koje odgovara za štetu, u visini troškova izgradnje građevinskog objekta kakav je bio oštećeni, prema cijenama u vrijeme zaključenja glavne rasprave, uz odbitak vrijednosti ostataka oštećenog objekta, bez obzira što ova naknada znato prelazi vrijednost uništene porodične stambene zgrade.

U tom slučaju se ne primjenjuje pravilo preboja koristi sa štetom (compensatio lucri cum damno) jer korist, veća vrijednost odgovarajućeg stana ili novoizgrađene stambene zgrade, ne proizilazi iz štetne radnje, već iz uklanjanja štetne posljedice.

(Vrhovni sud BiH, broj rev. 130/86 od 18.6.1986. godine)

33.

Član 191. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Tuženi koji je osuđen zbog krivičnog djela lišenje života prednika tužilaca ne može tražiti sniženje naknade štete koju je time prouzrokovao tužiocima, iako je izvršio ubistvo u stanju smanjene uračunljivosti (pod uticajem alkohola popustile su “kočione funkcije”).

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 111/86 od 18.6.1986. godine)

34.

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Umanjena primanja po osnovu terenskog dodatka i dnevnica ne mogu se uvrstiti u štetu koju ima u vidu član 195. stav 2. zakona o obligacionim odnosima.

IZ obrazloženja:

Kako se zahtjev tužioca odnosi na gubitak zarade po osnovu terenskog dodatka i dnevnica, zbog manjeg broja izlazaka na teren od ostalih radnika katastarskog ureda, ovaj sud nalazi pravilnim rezonovanje drugostepenog suda da potom osnovu tužilac ne trpi štetu, jer nije imao povećane izdatke uzrokovane radom na terenu i da u takvom slučaju nisu ispunjene zakonske pretpostavke za dosuđenje naknade po osnovu iz člana 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

Namjena terenskog dodatka i dnevnice je podmirenje povećanih troškova prouzrokovanih radom i boravkom na terenu, pa su bez načaja razlaganja revidenta u pogledu mogućnosti uštede dijela ove naknade. Štetnik je dužan oštećenom naknaditi stvarnu štetu u punom obimu koju trpi po osnovu izgubljene zarade iz osnova redovnog i dopunskog rada, a ne i zbog nemogućnosti

ostvarenja dnevnice i terenskog dodatka, jer ti iznosi predstavljaju specifična primanja zbog svoje namjene i ne mogu se izjednačiti sa zaradom u smislu citiranog zakonskog propisa.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 144/86 od 12.6.1986. godine)

35.

Član 196. Zakona o obligacionim odnosima

Izmjena naknada štete zbog izgubljelog izdržavanja dosuđene u rentnim iznosima, može se tražiti samo od podnošenja tužbe za izmjenu, pa se dosuđena naknada komparira sa razlikom između onog iznosa koji bi poginuli odvajao za izdržavanje tužilaca i njegove porodične penzije u onom mjesecu kada je tužbom zatražena izmjena.

IZ obrazloženja:

Kod utvrđivanja osnovanosti zahtjeva za izmjenu naknade štete zbog izgubljenog izdržavanja dosuđenu u obliku rente (član 196. Zakona o obligacionim odnosima), treba uzeti u obzir iznos porodične penzije isplaćen oštećenima u onom mjesecu u kome je podnesena tužba. Odluka o izmjeni visine naknade (visina rente) djeluje samo za ubuduće, od dana podnošenja zahtjeva oštećenog (tužbe) za njenu izmjenu, pa iznos koji bi iz svog ličnog dohotka izdvajao poginuli za izdržavanje tužilaca treba umanjiti za iznos porodične penzije koju oštećeni primaju u času kada do izmjene visine naknade dolazi. Pogrešno je utvrđivati porodičnu penziju prema prosjeku za prethodni period i tako dobijeni iznos uračunavati u naknadu, jer se obračun novog iznosa naknade ove vrste štete vrši prema momentu podnošenja tužbe.

Prema podacima spisa, nižestepeni sudovi su uračunavali u naknadu prosječni iznos porodične penzije ostvaren u poslednja tri mjeseca pred podnošenje tužbe i donošenje prvostepene presude pa su stoga pogrešno primijenili materijalno pravo kada su usvojili tužbeni zahtjev za povraćanje rente u visini dosuđenog iznosa, na što revidenti opravdano ukazuju.

(Vrhovni sud BiH, br. Rev. 154/86 od 12.6.1986. godine)

36.

član 207., 208. i 265. (analogno) Zakona o obligacionim odnosima

Dopuštena je odredba ugovora o građenju da naručilac ne odgovara za štete koje nastanu krivicom izvođača na susjednim objektima i može se primijeniti radi regulisanja međusobnih odnosa naručioca i izvođača radova nakon isplate naknade štete oštećenom dosuđene po osnovu iz člana 207. Zakona o obligacionim odnosima

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 229/85 od 13.6.1986. godine)

37.

Član 376. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

Kada je sljepilo kao posljedica štetne radnje (povreda oka) nastupilo znatno iza štetnog događaja, a u vrijeme povrede oka, nije se ta posljedica mogla predvidjeti, smatra se da se radi o novoj šteti, pa rok zastare potraživanja naknade štete zbog sljepila počinje teći tek od dana kada je oštećeni oslijepio.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju nižestepenih sudova zasnovanom na nalazu i mišljenju sudskog vještaka, kod tužitelja su 1958. godine nakon povređivanja oka kosntatovane promjene koje su nastale na

prednjem segmentu (za koje je tužitelj ranije ostvario naknadu), dok se dublji dijelovi oka kao što su dublje sočivo, staklovina i očno dno, nisu mogli vidjeti i tada nije bilo moguće ocijeniti da li su bile povrijeđene dublje strukture oka. Sljepilo je kod tužioca nastupilo 1980. godine, a nakon povređivanja 1958. godine nije se moglo očekivati da će sljepilo nastupiti. Slijedi da je sljepilo kao posljedica štetne radnje iz 1958. godine, nastalo tek 1980. godine, i pod navedenim okolnostima ima karakter nove štete (1958. godine se nisu mogle utvrditi promjene koje bi dovele do sljepila), pa rok zastarjelosti potraživanja naknade štete zbog sljepila teče od 1980. godine a ne od 1958. godine, i nije istekao do donošenja tužbe 26. avgusta 1981. godine.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 233/86 od 30.7.1986. godine)

38.

Član 218. stav. 2. Zakona o službi u oružanim snagama

Federacija odgovara za štetu koju je pretrpio vojnik usljed pada na zaleđenoj stazi prekrivenoj snijegom u krugu kasarne jer je vojna jedinica propustila da uklanjanjem snijega i posipanjem staze odgovarajućim materijalnom spriječi štetnu posljedicu.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 573/85 od 20.2.1986. godine)

39.

Član 41, 42, 109. stav 1. i 116. Zakona o putevima

Samoupravna interesna zajednica za magistralne puteve Bosne i Hercegovine odgovara za štetu prouzrokovanu udarom vozila na gomilu pijeska rasutog na magistralnom putu.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 222/86 od 18.7.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – ZAKONSKE KAMATE

40.

Član 212. i 277. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

Povjerilac može na potraživanje stečenog bez osnova (traži vraćanje plaćenog zbog dvostruke isplate duga) zahtijevati zateznu kamatu samo po stopi iz člana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, iako je dva puta platio dug iz ugovora u privredi.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 132/86 od 13.6.1986. godine)

41.

Član 277. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Član 50. tačka 8. Zakona o izvršnom postupku

Odluka SIV-a o visini stope zatezne kamate

Drugostepeni sud će izmijeniti odluku prvostepenog suda u dijelu o kamatama, u okviru postavljenog tužbenog zahtjeva i žalbenih prijedloga, uzimajući u obzir sve izmjene odluke SIV-a o visini stope zatezne kamate do kojih je došlo u periodu od donošenja prvostepene presude do donošenja drugostepene presude.

Ako nakon donošenja drugostepene presude, a prije ispunjenja glavne obaveze, uslijedi sniženje stope zatezne kamate, novom izmjenom odluke SIV-a, dužnik može tražiti obračun zatezne kamate za odgovarajući period docnje po sniženoj stopi, ističući u izvršnom postupku prigovor u smislu člana 50. tačka 8. Zakona o izvršnom postupku.

(Vrhovni sud BiH, broj. Pž. 93/86 od 30.5.1986. godine)

42.

Član 277. stav 1. i 2. i član 279. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Tužilac može zahtijevati procesne kamate na utuženi iznos obračunate zatezne kamate po propisanoj stopi, počev od dana podnošenja tužbe i kada je tek u toku parnice preinačenjem tužbe postavio ili povećao zahtjev za plaćanje procesnih kamata.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 185/86 od 7.8.1986. godine)

43.

Član 542, 543. i 545. Zakona o krivičnom postupku

Zatezna kamata na iznos naknade štete zbog neosnovanog lišenja slobode teče od dana kada je postala pravomoćna presuda kojom je oštećeni oslobođen od optužbe, jer tada dospijeva ovo potraživanje, a ne od dana lišenja slobode (pritvaranje).

Iz obrazloženja:

Prema odredbi iz člana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate, a prema odredbama člana 542., 543. i 545. stav 1. Zakona o krivičnom postupku, koje su *lex specialis* u odnosu na odredbu člana 186. Zakona o obligacionim odnosima, obaveza naknađenja štete, prouzrokovane boravkom u pritvoru bez pravnog osnova, dospijeva od dana pravosnažnosti prvostepene presude kojom je okrivljeni oslobođen od optužbe za krivično djelo zbog kojeg je bio određen pritvor, ili kojom je optužba odbijena, odnosno od pravosnažnosti rješenja kojim je krivični postupak bi obustavljen, a ako je povodom žalbe odlučivao viši sud, od dana prijema odluke višeg suda.

Pošto je u ovoj parnici predmet tužbenog zahtjeva naknada štete koju ima u vidu odredba iz člana 545. stav 1. Zakona o krivičnom postupku, nižestepeni sudovi su pogrešno primijenili citirane odredbe, kada su pozivom na odredbe iz člana 277. stav. 1. u vezi sa članom 186. Zakona o obligacionim odnosima, tuženu obavezali da tužiocu plati zatezne kamate na dosuđeni iznos naknade štete počev od 27.1.1982. godine kao dana kada je tužilac stavljen u pritvor, a ne od dana pravosnažnosti krivične presude kojom je tužilac oslobođen od optužbe za krivično djelo zbog kojeg je bio određen pritvor, na šta zahtjev za zaštitu zakonitosti opravdano ukazuje.

(Vrhovni sud BiH, broj Gvl. 10/86 od 22.5.1986. godine)

44.

Član 585. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Zakupac koji po prestanku zakupa ne preda zakupodavcu poslovnu prostriiju dužan je da mu plati naknadu u visini zakupnine koj se u tom mjestu plaćala ta takve prostorije u tom vremenu.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 259/86 od 7.8.1986. godine)

PRAVO OSIGURANJA

45.

Član 49. stav 2. i 59. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica

Osiguravač može od svog osiguranika iz osnova obaveznog osiguranja od odgovornosti za štete učinjene trećim licima upotrebom motornog vozila, zahtijevati regres isplaćene naknade štete ne samo kada je nedvojbeno utvrđena alkoholiziranost osiguranika – vozača u vrijeme saobraćajne nezgode, već i kada iz utvrđenih okolnosti štetnog događaja proizilazi zaključak da je osiguranik – vozač izbjegao da se poslije nezgode podvrgne ispitivanju alkoholisanosti.

(Vrhovni sud BiH, Gvl. 25/85 od 20.5.1986. godine)

46.

Član 59. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica

Kada se utvrdi da je osiguranik – štetnik u momentu saobraćajnog udesa upravljao vozilom u alkoholisanom stanju sa koncentracijom alkohola u krvi preko 0,5‰ i da je njegovo postupanje koje je dovelo do nastanka štete bilo u suprotnosti sa propisima o bezbjednosti saobraćaja, važi pretpostavka da je alkoholisanost vozača u uzročnoj vezi sa prouzrokovanjem štete.

Da bi se ova pretpostavka oborila nije dovoljno da štetnik dokaže samo to da je, s obzirom na natprosječna subjektivna prihofizička svojstva, i sa većom koncentracijom alkohola u krvi od dozvoljene sačinavo kontrolu ponašanja, nego je potrebno utvrditi i to da li je on u datoj situaciji preduzeo sve odgovarajuće radnje koje su bile potrebne i koje se očekuju od svakog vozača prosječnih sposobnosti, kako bi se nastupanje štete izbjeglo ili umanjilo.

(Vrhovni sud BiH, br. Gvl. 31/85 od 28.1.1986. godine i Rev. 133/86 od 11.6.1986. godine)

47.

Član 913. stav 3. i 922. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Svi ugovori o osiguranju imovine kod kojih rok trajanja osiguranj nije ugovoren, već je ugovoreno samo kada počinje teći osiguranje i kada dospijeva premija osiguranja, smatraju se ugovorima o dugoročnom osiguranju i mogu se raskinuti pismenim obavještenjem druge strane najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije osiguranja.

I ovakvi ugovori prestaju ako osiguranik ne plati premiju u roku od trideset dana od kada mu je uručeno preporučeno pismo osiguravača s obavješću o dospelosti premije, s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.

(Vrhovni sud BiH, Pž. 134/86 od 13.6.1986. godine)

48.

Član 934. stav 1,2. i 7. Zakona o obligacionim odnosima

Osiguranik koji je zaključio ugovor o osiguranju, kojim je nastalo dvostruko osiguranje, ne znajući da je on ili neko drugi za njega ranije zaključio ugovor o osiguranju iste stvari, može tražiti samo od docnijeg osiguravača, u roku od mjesec dana od saznanja za to osiguranje, da mu snizi svotu osiguranja i premiju.

(Vrhovni sud BiH, br. Pž. 154/86 od 30.6.1986. godine)

49.

Član 1102. stav 1. i 4. Zakona o obligacionim odnosima

Oštećeni SIZ penzijskog i invalidskog osiguranja BiH može zahtijevati naknadu šteteprouzrokovanu isplatama porodične penzije djeci poginulog osiguranika, za čiju su smrt odgovorni korisnik motornog vozila i njegov osiguravač čije je sjedište na području SR Srbije, u visini izvršenih isplata, bez umanjenja srazmjerno uplaćenim doprinosima, iako se saobraćajna nezgoda desila na području SR Srbije.

Iz obrazloženja:

Tuženi ne spore osnov odgovornosti za štetu, niti visinu izvršene isplate na ime porodične penzije sa doprinosima, ali osporavaju visinu tužbenog zahtjeva, jer da je šteta nastupila na teritoriji SR Srbije, pa da o visini naknade valja odlučiti saglasno odredbama Zakona o sistemu osiguranja imovine i lica SR Srbije, po kojem se visina naknade štete utvrđuje srazmjerno uplaćenim doprinosima za penzijsko osiguranje.

Neosnovani su žalbeni navodi tuženih da je putem vještaka trebalo utvrđivati svinu štete na način predviđen u Zakonu o sistemu osiguranja imovine i lica SR Srbije.

Ovo stoga što se, saglasno odredbi člana 1102. stav 1. zakona o obligacionim odnosima, na obaveze koje nastaju uzrokovanjem van ugovorne štete primjenjuje pravo one republike ili pokrajine na čijoj teritoriji je izvršena štetnja radnja ili je nastupila štetna posljedica, a pri izboru prava prema odredbi člana 1102. stav 4. ZOO, primijenije se ono pravo koje je povoljnije za oštećenika.

U konkretnom slučaju štetna radnja je izvršena na teritoriji SR Srbije, a štetna posljedica nastupila na teritoriji SRBiH, (isplata iz sredstava tužioca). Za oštećenika je povoljnije pravo koje se primjenjuje u SRBiH, jer zakonom SRBiH nije predviđen poseban način obračuna visine štete kojim bi bila izvršena redukcija stvarno nastale štete za tužioca, pa se u vezi sa visinom štete primjenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima po kojima stvarnu štetu čini umanjenje društvenih sredstava, odnosno nečije imovine i sprečavanje njihovog uvećanja (čl. 155. ZOO), a umanjenje sredstava tužioca nastalo je u visini izvršenih isplata.

(Vrhovni sud BiH. br. Pž. 136/86 od 13.6.1986. godine)

MJENIČNO PRAVO

50.

Član 16. stav 2. Zakona o mjenici**Član 210. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima**

Banka je dužna da vrati korisniku kredita iznos naplaćen realizacijom mjenice date radi obezbjeđenja vraćanja stambenog kredita, koju je primila kao bjanko mjenicu i sama popunila, da bi na taj način naplatila neko svoje drugo potraživanje koje ne potiče uz ugovora o stambenom kreditu.

Iz obrazloženja:

Utvrđeno je da je tužena neovlašteno dala nalog da se sa računa tužioca, na osnovu bjanko

mjenice, koju je tužilac deponovao kod tužene u svrhu obezbjeđenja stambenog kredita po ugovoru od 2.7.1975. godine, koji je uredno otplaćivan, naplati utuženi iznos u korist računa tužene, u svrhu namirenja njenog potraživanja na ime kamate po kreditu za obrtna sredstva odobrenog predniku tužitelja.

Pravno je primijenjeno materijalno pravo kada je usvojen tužbeni zahtjev za vraćanje ovako naplaćenog iznosa.

Tužilac je tuženoj predao bjanko mjenicu u svrhu obezbjeđenja stambenog kredita, pa se naplata po toj mjenici mogla izvršiti samo za namirenje tražbine po tom ugovoru za slučaj neuredne otplate kredita, a ne i za namirenje drugih eventualnih tražbina tužiteljice prema tuženom. Tuženi je ovlašten, u smislu člana 16. Zakona o mjenici, da ističe da je bjanko mjenica ispunjena protivno postojećem sporazumu.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 90/86 od 30.5.1986. godine)

51.

Član 16. stav 1. Zakona o mjenici

Mjenični dužnik može i u mjeničnoj parnici isticati sve prigovore iz osnovnog posla, povodom koga se mjenično obavezao, prema onom mjeničnom povjeriocu koji je istovremeno i povjerilac iz osnovnog posla.

Iz obrazloženja:

Mjenični dužnik ne može, u smislu člana 16. stav 1. zakona o mjenici, isticati prema imaoocu mjenice prigovore koji imaju osnova u njegovim ličnim odnosima sa trasantom (kod sopstvene mjenice izdavaocem) ili s kojim ranijim imaoцем mjenice, osim ako je sadašnji imalac mjenice, prilikom njenog sticanja, svjesno postupio na štetu dužnika.

Pravilnom interpretacijom ove odredbe, dolazi se do zaključka da mjenični dužnik može isticati i sve prigovore iz osnovnog posla povodom koga su mjesečno obavezao, prema onom mjeničnom povjeriocu koji je istovremeno i povjerilac iz osnovnog posla, povodom koga je mjenica izdata.

Polazeći od pogrešno zauzetog pravnog stava, da se subjektivni prigovori iz osnovnog pravnog posla ne mogu nikada isticati u mjeničnoj parnici, drugostepeni sud je propustio da ocijeni sve žalbene prigovore odlučne za donošenje zakonite odluke, pa je time počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. u vezi sa članom 375. stav 1. Zakona o parničnom postupku, na koju revident ukazuje.

(Vrhovni sud BiH, br. Rev. 153/86 od 12.6.1986. godine)

STAMBENO PRAVO

52.

Član 18. Zakona o izdvajanju i usmjeravanju sredstava za stambene potrebe i samoupravnim interesnim zajednicama u oblasti stanovanja

Za isticanje zahtjeva koji se odnosi na opravke krova kao zajedničkog dijela, stambene zgrade, aktivno je legitimisan samo kućni savjet, a ne i neki od nosilaca stanarskog prava na pojedinom stanu, osim ako nosilac stanarskog prava dokaže da nedostaci uslijed neodržavanja krova direktno

utiču na oštećenja dijelova njegovog stana koji su u vezi sa krovnom konstrukcijom (npr. oštećenje stropa u mansardnom stanu uslijed prokišnjavanja).

(Vrhovni sud BiH, Rev. 88/86 od 22.5.1986. godine)

53.

Član 35. stav 1. i 2. Zakona o stambenim odnosima

Član 14. Zakona o izdvajanju i usmjeravanju sredstava za stambene potrebe i samoupravnim interesnim zajednicama u oblasti stanovanja

Nosilac stanarskog prava može tužbom zahtijevati od SIZ stanovanja da, u okviru održavanja stanova saglasno normativima koje je svojim propisima odredila skupština opštine izvrši potrebne opravke u njegovom stanu koje se ne odnose na tekuće održavanje i ne padaju na teret nosioca stanarskog prava, ali samo u kviru programa održavanja, te minimalnih tehničkih i drugih normativa za održavanje stambenih zgrada i finansijskog plana za tekuću godinu koje donosi SIZ stanovanja (član 17. i 18. Zakona o izdvajanju...).

(Vrhovni sud BiH, Rev. 88/86 od 22.5.1986. godine)

54.

Član 6. Zakona o stambenim odnosima

Član 120. Zakona o nasljeđivanju

Pravna pravila građanskog prava

Status člana porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava može se steći i živeti sa njim u ekonomskoj zajednici određeno vrijeme kako na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju iz člana 120. Zakona o nasljeđivanju SR BiH tako i ugovora o doživotnom izdržavanju koji nije ovjeren od sudije, ako je primalac izdržavanja za svoga života ustupio davaocu izdržavanja svu svoju imovinu ili njen dio, ukoliko su ispunjeni i drugi uslovi za valjanost tog ugovora.

(Vrhovni sud BiH, Uvl. 31/86 od 21.8.1986. godine)

55.

Član 20. Zakona o stambenim odnosima

Lice koje ima izvedeno stanarsko pravo iz stanarskog prava bračnog druga, ne može tražiti da mu se povodom razvoda braka konstituiše samostalno stanarsko pravo, ako je prije toga, makar i nakon razvod braka, to pravo ma iz kojeg razloga prestalo njegovom bračnom drugu.

IZ obrazloženja:

Prema odlučnim činjeničnim utvrđenjima iz nižestepenih presuda, koja su u saglasnosti sa rezultatima dokazivanja, tužiteljica je, nakon pravosnažnosti odluke o razvodu braka sa II-tuženim, rješenjem Opštinskog suda u Doboju od 13.12.1982. godine određena za nosioca stanarskog prava jednosobnog stana, te je dotadašnjem sunosiocu naloženo da se iseli iz stana. Prema daljem utvrđenju nižestepenih presuda, presudom istog suda broj P. 54/80 od 17.3.1981. godine, koja je postala pravosnažna dana 10.8.1981. godine, usvojen je otkaz ugovora o korištenju navedenog stana dat tadašnjem nosiocu stanarskog prava – razvedenom bračnom drugu tužiteljice, te naloženo da taj stan preda u posjed I-tuženoj Opštini koja je davalac stana na korištenje i to slobodan od lica i stvari, dakle da se iseli iz stana sa svim članovima svog porodičnog domaćinstva, pa je na osnovu te presude, kao izvršne isprave (čl. 16. Zakona o

izvršnom postupku), rješenjem istog suda broj I. 910/83 od 2.12.1983. godine naloženo prinudno iseljenje II-tuženog zajedno sa tužiteljicom i zajedničkom djecom.

Kako iz ovakvih činjeničnih utvrđenja slijedi da je rešenje broj R. 524/79 od 13.12.1982. godine, kojim je tužiteljica u vanparničnom postupku određena za nosioca stanarskog prava donijeto nakon pravosnažnosti presude – izvršne isprave broj P. 54/80 od 17.3.1981. godine po kojoj je još ranije (10.8.1981.godine, kada je ta presuda postala pravosnažna) prestalo stanarsko pravo njenom bivšem bračnom drugu, dotadašnjem nosiocu stanarskog prava, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili propise iz čl. 16. u vezi sa čl. 6. st. 2. i čl. 17. tada važećeg Zakona o stambenim odnosima (“Službeni list SRBiH”, broj 13/74 i 23/76) kada su zaključili da tužiteljica nije mogla steći, a ni zadržati ranije stečeno stanarsko pravo na osnovu navedenog rješenja vanparničnog suda broj R. 524/79 od 13.12.1982. godine, na kome ona zasniva osnovanost svog tužbenog zahtjeva, jer to svoje pravo tužiteljica izvodi iz prava razvedenog bračnog druga koje on u momentu donošenja navedenog rješenja nije ni imao.

Naime, prema citiranim odredbama iz čl. 17. u vezi sa čl. 6. st. 2. i čl. 15. Zakona o stambenim odnosima, tužiteljici je kao bračnom drugu i članu orodičnog domaćinstva pripadalo pravo da zajedno sa tadašnjim nosiocem stanarskog prava II-tuženim koristiti taj stan, ali samo dok ovome pripada to pravo, a prema odredbi čl. 16. istog zakona, nakon razvoda braka imala je pravo da zahtijeva da sud u vanparničnom postupku odredi ko će od njih dvoje ostati nosilac stanarskog prava, ako o tome sami nisu mogli postići odgovarajući sporazum, što znači da je cilj donošenja takve odluke vanparničnog suda samo to da uredi međusobne odnose razvedenih bračnih drugova u pogledu daljeg korištenja stana pod pretpostavkom da to pravo pripada jednom do njih, a nikako da nanovo konstituišu stanarsko pravo tužiteljice koje je ona uz dotadašnjeg nosioca stanarskog prava bila izgubila, odnosno nakon što je to pravo tužiteljčinom bračnom drugu već bilo prestalo po navedenoj pravosnažnoj presudi broj P. 54/80 od 17.3.1981. godine, na osnovu koje je sasvim opravdano doneseno rješenje o izvršenju kojim je naloženo tužiteljici da, zajedno sa II- tuženim, iseli iz stana.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 127/86 od 18.6.1986. godine)

56.

Član 33. Zakona o stambenim odnosima

Član 103. stav 1., 104. stav 1., 109. i 110. u vezi sa članom 24. Zakona o obligacionim odnosima

Kada davaoci stanova na korištenje nisu dali saglasnost za zamjenu stanova, a saglasnost nije nadomještena rješenjem nadležnog stambenog organa, i samo jedan davalac stana na korištenje može tražiti da se poništi ugovor i da se ugovarači vrate svaki u svoj stan.

Davalac stana na korištenje ne može dati otkaz nosiocu stanarskog prava zato što usljed preseljenja u drugi stan, na osnovu ništavog ugovora o zamjeni, ne koristi stan na koji ima stanarsko pravo (član 47. i 48. ZSO).

Davalac stana na korištenje može tražiti ispražnjenje stana samo ako je poništen ugovor o zamjeni zbog toga što je bio fiktivan (član 34. ZSO).

(Vrhovni sud BiH, Rev. 40/86 od 24.4.1986. godine)

57.

Član 47. i 54. Zakona o stambenim odnosima

Neosnovan je zahtjev za iseljenje podstanara koji koristi stan uz saglasnosti nosioca stanarskog

prava, ako se istovremeno ne otakzuje ugovor o korištenju stana nosiocu stanarskog prava. Ako nosilac stanarskog prava ne koristi stan time mu ne prestaje stanarsko pravo po sili zakona, već je to razlog za otkaz ugovora o korištenju stana.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 623/85 od 13.3.1986. godine)

58.

Član 41. Zakona o stambenim odnosima

Tužba za otkaz ugovora o korištenju stana podnosi se samo protiv bračnog druga koji je zaključio ugovor o korištenju stana, a ne i protiv drugog bračnog druga, jer je pravo sunosioca stanarskog prava drugog bračnog druga akcesorno – izvedeno iz prava bračnog druga koji je zaključio ugovor o korištenju stana (odredbe zakona o stambenim odnosima – član 6. stav 2. – tretiraju bračnog druga lica kome je stan dodijeljen i koje je zaključilo ugovor o korištenju stana, kao člana porodičnog domaćinstva, a status sunosioca stanarskog prava dat mu je u cilju pojačane zaštite prema drugom bračnom drugu.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 226/86 od 18.7.1986. godine)

PORODIČNO PRAVO

59.

Član 239. Porodičnog zakona

Lice kome je u socijalnoj medecinskoj organizaciji obezbijeđen besplatan smještaj i ishrana, može od drugog bračnog druga, ukoliko njegove mogućnosti to dopuštaju, zahtijevati plaćanje manjeg iznosa supružanskog izdržavanja radi zadovoljenja neophodnih sitnih svakodnevnih potreba.

Iz obrazloženja:

Pošto je visina izdržavanja utvrđena u minimalnom iznosu, neprihvatljiva su razlaganja revidenta u pogledu podmirenja životnih potreba tužiteljice u zdravstvenoj organizaciji u kojoj je smještena, jer dosuđenim iznosom ne bi mogla pokriti ni djelimično svakodnevne životne potrebe. Dosuđeni iznos tužiteljici je neophodan za podmirenje sitnih potreba koje nisu uključene u usluge koje dobija u zdravstvenoj organizaciji (u toj organizaciji tužiteljici je obezbijeđen smještaj, hrana i medecinski tretman, a ona i pored toga, ima raznih sitnih potreba, koje nisu pokrivena ni obuhvaćena samim smještajem u navedenoj organizaciji).

Stoga, smještajem u medecinsku organizaciju nije prestalo njeno pravo da zahtijeva dosuđenje supružanskog izdržavanja od tuženog. Kako je tuženi, prema utvrđenju nižestepenih sudova u mogućnosti doprinosti dosuđeni iznos za njeno izdržavanje, ovaj sud je prigovor pogrešne primjene materijalnog prava odbio kao neosnovan.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 150/86 od 12.6.1986. godine)

60.

Član 247. Porodičnog zakona

Ne postoji razlog iz člana 247. Porodičnog zakona SRBiH zbog kojeg sud može odbiti zahtjev za izdržavanje razvedenog bračnog druga ako je ovaj “u razdraženom psihičkom stanju” koje je

izazvao drugi bračni drug, protiv ovoga izvršio krivično djelo lake tjelesne povrede iz člana 43. stav 2. krivičnog zakona SRBiH, zbog čega je osuđen uslovnom osudom.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 41/86 od 15.4.1986. godine)

61.

Član 264. stav 2. Porodičnog zakona

Pravila građanskog prava

Ukoliko nije drugačije ugovoreno, zajedničkim doprinosom u adaptaciji postojeće zgrade u porodičnoj zajednici ne stiče se pravo suvlasništva na zgradi kada adaptacijom nije nastala nova zgrada s gledišta građanskog prava.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 23/86 od 15.4.1986. godine)

62.

Član 264. i 267. Porodičnog zakona

Pravila građanskog prava

Sađenjem na tuđem zemljištu ne stiče se pravo vlasništva ni na zemljište ni na stalba, koja i ne mogu biti samostalni objekat prava vlasništva, pa zbog toga bračni drug ne vlasnik može tražiti od bračnog druga vlasnika zemljišta samo odgovarajuću novčanu naknadu srazmjerno svome doprinosu u povećanju vrijednosti zemljišta nastaloj sađenjem.

(Vrhovni sud BiH, br. Rev. 516/85 od 28.1.1986. godine)

63.

Član 264. stav 2. Porodičnog zakona

Smatraju se zajedničkim doprinosom prihodi stečeni “nedozvoljenom trgovinom” jednog bračnog druga u bračnoj zajednici, koji nisu oduzeli u krivičnom, , prekršajnom ili parničnom postupku u korist društveno – političke zajednice.

(Vrhovni sud BiH, br. Rev. 627/85 od 20.3.1986. godine)

64.

Član 267. stav 1. i 4. Porodičnog zakona

Imovinski odnosi bračnih drugova nastali povodom rada u bračnoj zajednici ne mogu se raspravljati po pravilima o sticanju bez osnova i kada je takav rd obavljen u široj porodičnoj zajednici.

Bračni drug može zahtijevati samo suvlasnički dio u imovini stečenoj radom u bračnoj zajednici, odnosno novčanu naknadu, ukoliko je svojim radom u toku bračne zajednice doprinio održavanju ili povećanju posebne imovine drugog bračnog druga.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 225/86 od 18.7.1986. godine)

65.

Član 187. Zakona o parničnom postupku

U parnici za utvrđenje da je ostavila usvojio tužioca pasivno su legitimisani samo nasljednici,

a ne i odgovarajuća društveno – politička zajednica.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 178/86 od 15.4.1986. godine)

66.

Član 16. stav 2. Zakona o rješavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i nasljednim odnosima

Kada tuženi, koji prebiva na području SR Srbije, nije do pravosnažnog dovršenja parnice za povišenje supružanskog izdržavanja, vođene pred sudom u SRBiH, na čijem području prebiva tužiteljica, zahtijevao da se spor raspravi primjenom odredaba zakona o braku i porodičnim odnosima SR Srbije, mora se smatrati da su se parnične stranke prećutno sporazumjele da se spor raspravi primjenom odredaba porodičnog zakona SRBiH.

U tom slučaju tuženi ne može u reviziji isticati da je spor morao biti riješen primjenom odgovarajućeg zakona SR Srbije.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 150/86 od 12.6.1986. godine)

N A S L J E D N O P R A V O

67.

Članovi 67., 68. i 189. Zakona o nasljeđivanju

Ne može se smatrati ni pismenim testamentom pred svjedocima, ni sudskim testamentom, pismena isprava koju je advokat sačinio po kazivanju ostavioca, a ostavilac je potpisao, i potom je povjerio na čuvanje sudu, uz zapisnik o predaji testameta na čuvanje, koji su potpisali sudija, zapisničar i ostavilac.

Okolnost da sudija nije, prilikom prijave ove isprave na čuvanje, upozorio ostavioca na nedostatke u obliku testameta, ne čini ovakvu ispravu punovačnim testamentom.

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 601/85 od 12.6.1986. godine)

68.

Članovi 31., 143. i 175. Zakona o nasljeđivanju

Član 258. Porodičnog zakona

Troškovi izdržavanja i njegovanja ostavioca mogu se uvrstiti u pasivu zaostavštine kao dug ostavioca, samo ako se utvrdi da je ostavilac preuzeo obavezu da te troškove naknadi.

Ako takve obaveze ostavioca nema, lice koje je imalo ove izdatke može zahtijevati naknadu samo od lica koja su po zakonu bila dužna da izdržavaju ostavioca, ukoliko su učinjeni izdaci bili opravdani.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 68/86 od 15.5.1986. godine)

69.

Član 120. Zakona o nasljeđivanju

Ugovor o doživotnom izdržavanju, kojim se primalac izdržavanja obavezuje da će odmah po zaključenju ugovora prenijeti određene nekretnine (ili druge stvari ili prava iz svoje imovine), na

davaoca izdržavanja, ne protivi se našem pravu. Za punovažnost takvog ugovora, po propisima koji su važili do 6. aprila 1941. godine, nije bila propisana forma kao konstitutivni elemenat (formalna isprava o ugovoru je bila potrebna samo za zemljišno – knjižni prenos prava vlasništva na nekretninama).

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 255/86 od 7.8.1986. godine)

70.

Član 348. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

**Član 122. Zakona o nasljeđivanju
(Raniji savezni zakon)**

Član 120. Zakona o nasljeđivanju

Novacijom ugovora o doživotnom izdržavanju, koja je nastala time što je primalac izdržavanja dao pristanak u pismenoj formi, da se pravo vlasništva na nekretninama koje su predmet ranije zaključenog ugovora – umjesto nakon njegove smrti – odmah prenese na davaoca izdržavanja, nastao je poseban ugovor o doživotnom izdržavanju, koji nije protivan našem pravu.

Pravilo o raskidu ugovora o doživotnom izdržavanju iz zakona o nasljeđivanju, po kome stranka može tražiti raskid ugovora ako druga stranka ne izvršava svoje obaveze (član 123. stav 3. Zakona o nasljeđivanju SRBiH), važi i za taj ugovor.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 258/86 od 7.8.1986. godine)

NADLEŽNOST

71.

Član 1. Zakona o parničnom postupku

U parničnom postupku se ne može tražiti povraćaj iznosa plaćenog na temelju pravomoćnog rješenja nadležnog organa uprave (porez na promet proizvoda), jer sud nije ovlašten da u parničnom postupku ispituje zakonitost upravnog akta.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 170/86 od 18.6.1986. godine)

72.

Član 1. Zakona o parničnom postupku

Član 30. stav 6. zakona o eksproprijaciji

U postupku utvrđivanja da li je stan koji vlasniku nudi korisnik eksproprijacije “odgovarajući” nadležni opštinski organ uprave je ovlašten da odluči da li eksproprijisani građevinski objekat uopšte predstavlja stan u smislu člana 3. Zakona o stambenim odnosima i ta odluka se ne može pobijati u parničnom postupku.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 628/85 od 20.3.1986. godine)

73.

Član 36. stav 1. tačka 1-d i 41. stav 1. tačka 1-f Zakona o redovnim sudovima

Član 48. Zakona o sudovima udruženog rada

Ugovor kojim se opština obavezala, u skladu sa društvenim dogovorom za realizaciju programa pošumljavanja degradiranih šuma u SRBiH od 1976. godine ("Službeni list SRBiH", broj 29/78) da će isplatiti odgovarajuću naknadu organizaciji udruženog rada koja vrši pošumljavanje, zasnovan je obligaciono pravni odnos (bez obzira što su stranke pravni posao nazvale društveni dogovor), pa je za odlučivanje o zahtjevu za ispunjenje obaveze iz takvog odnosa nadležan da sud redovni sud, a ne sud udruženog rada.

(Vrhovni sud BiH, R. 98/86 od 9.5.1986. godine)

74.

Član 48. tačka 22. Zakona o sudovima udruženog rada

Sudovi udruženog rada su nadležni da odlučuju o potraživanju zemljoradnika prema osnovnog organizaciji kooperanata ako je osnov tog potraživanja ispunjenje međusobnih prava i obaveza iz samoupravnog sporazuma o udruživanju u tu osnovnu organizaciju.

(Vrhovni sud BiH, R. br. 132/86 od 30.6.1986. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

75.

Član 70. stav 3. Zakona o parničnom postupku

Zaključnica koju je potpisao samo zastupnik prodavca, ne predstavlja pismeni sporazum o mjesnoj nadležnosti i kada sadrži klauzulu o ugovorenoj nadležnosti.

(Vrhovni sud BiH, br. Pž. 181/86 od 7.8.1986. godine)

76.

Član 154. stav 1. Zakona o parničnom postupku

Tuženi je dužan naknaditi tužiocu i troškove zastupanja na ročištu održanom iza upućivanja podneska kojim povlači prigovore na platni nalog sudu, ako tužilac nije bio obaviješten o ovoj radnji tuženog do dana ročišta.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 182/86 od 7.8.1986. godine)

77.

Član 155. Zakona o parničnom postupku

Tužilac koji je za kratko vrijeme mogao naplatiti svoje potraživanje iz ugovora realizacijom mjenice, podnošenjem tužbe radi naplate potraživanja iz osnovnog pravnog posla prouzrokovao je nepotrebne troškove, pa nema pravo na naknadu tih troškova.

Iz obrazloženja:

Utvrđeno je da je tuženi u cilju podmirenja glavnog potraživanja iz kupoprodajnog ugovora dospjelog 12.10.1984. godine, indosirao na tužioca mjenicu sa rokom dospijeća 16.3.1985. godine, koju je tužilac primio 8.1.1985. godine. Tužilac je, ipak 23.1.1985. godine podnio tužbu za naplatu potraživanja iz ugovora, sa zateznim kamatama. Imajući u vidu da je na dan

podnošenja tužbe, tužilac raspolagao mjenicom, na osnovu koje je mogao naplatiti potraživanje na dan njenog dospjeća, do koga je trebalo doći u kratkom roku, ovaj sud smatra da je podnošenje tužbe za naplatu potraživanja iz ugovora bilo nepotrebno.

Odredbom člana 155. Zakona o parničnom postupku predviđeno je da će sud, pri odlučivanju koji će se troškovi naknaditi stranci, uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice.

U ovom slučaju troškovi izdavanja platnog naloga obračunati samo prema glavnom potraživanju, su nepotrebno učinjeni, pa je prvostepeni sud pravilno postupio kada je ukinuo odluku o naknadi tih troškova.

Postupajući kao savjestan privredni, tužilac je trebao nakon naplate potraživanja cijene iz ugovora, realizacijom mjenice, pozvati tuženog da mu plati zatezne kamate od dana dospjeća obaveze iz ugovora do dana naplate mjenice, i ako je tuženi o ovaj poziv ogluši, tužbom zahtijevati samo naplatu obračunatih zateznih kamata.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 94/86 od 30.5.1986. godine)

78.

Član 172. Zakona o parničnom postupku

Član 42. Zakona o sudskim taksama

Okolnost što je tuženi pod stečajem ne oslobađa tužioca obaveze plaćanja sudske takse.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 148/86 od 30.6.1986. godine)

79.

Član 190. Zakona o parničnom postupku

Postoji subjektivno preinačenje tužbe, a ne ispravka kada je tužilac umjesto prvobitne tužene radne organizacije označio osnovnu organizaciju udruženog rada u njenom sastavu.

Iz obrazloženja:

Iz podataka u spisu proizilazi da je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena protiv RO "Zagrebački transporti" Zagreb. U toku prvostepenog postupka, a povodom prigovora promašene pasivne legitimacije, tužilac je preinačio tužbu, tako što je umjesto tuženog RO "Zagrebački transport" označio kao tuženog RO "Zagrebački transport" OOUR "Pakrac".

U ovakvom slučaju ne radi se o ispravci već o subjektivnom preinačenju tužbe, koje je u smislu odredbe člana 192. stav 2. zakona o parničnom postupku, moguće samo pod uslovom da lice koje treba da stupa u parnicu na mjesto tuženog, da svoj pristanak a na takvo preinačenje pristane i prvobitno tuženi, ako se upustio u raspravljanje o glavnoj stvari.

(Vrhovni sud BiH, broj Pž. 91/86 od 30.5.1986. godine)

80.

Član 196. stav 1. tačka 1. Zakona o parničnom postupku

Ne postoji pasivno materijalno suparničarstvo kada tužilac ne ističe identične tužbene zahtjeve prema svim tuženim (npr. zahtijeva da se poništi ugovor o korištenju stana zaključen između

tuženih SIZ stanovanja i nosioca stanarskog prava, a samo prema nosiocu stanarskog prava ističe i zahtjev za iseljenje iz stana.

(Vrhovni sud BiH, broj R. 153/86 od 30.7.1986. godine)

81.

Član 204. Zakona o parničnom postupku

Član 23. zakona o društvenom pravobranioocu samoupravljanja

Opštinski društveni pravobranilac samoupravljanja ne može biti umješač u parnici za naknadu štete prouzrokovane nepravilnim ili nezakonitim radom organa uprave skupštine opštine.

Iz obrazloženja:

Društveni pravobranilac samoupravljanja se, u smislu člana 204. stav 1. ZPP, može pojaviti kao posebni umješač u parnici koja teče među drugim licima, u granicama ovlaštenja predviđenih u posebnom zakonu. To zakonsko ovlaštenje je sadržano u članu 23. Zakona o društvenom pravobranioocu samoupravljanja ("Službeni list SRBiH", broj 15/84 – Prečišćeni tekst) a po njemu društveni pravobranilac samoupravljanja preduzima predviđene mjere i pravna sredstva u slučaju ako se, aktom ili radnjom društveno – pravnog lica, povređuje pravo, obaveza ili odgovornost u pogledu upravljanja, raspolaganja i korištenja društvenim sredstvima. Po istom zakonskom propisu (posljednja alineja) društveni pravobranilac samoupravljanja nije ovlašten preduzimati mjere i sredstva u cilju zaštite društvene svojine, ako se aktom ili radnjom društveno – pravnog lica zasniva pravni odnos sa trećim licem.

U konkretnom slučaju tužilac traži naknadu štete koja je prouzrokovana radnjom (aktom) organa uprave za urbanističke i komunalne poslove Skupštine opštine Bihać tako što je pomenuti organ izdao naredbu da tužilac poruši svoju garažu izgrađenu na građevinskom zemljištu u društvenoj svojini, kao navodni privremeni objekat da bi se kasnije, nakon što je postupljeno po naredbi, u upravnom postupku utvrdilo da je garaža imala karakter trajnog objekta, dakle, da nisu postojali uslovi i razlozi za njeno rušenje. Opisana radnja organa uprave nema karakter upravljanja, raspolaganja, a ni korištenja društvenim sredstvima, zbog čega nisu ispunjene pretpostavke iz člana 23. Zakona o društvenom pravobranioocu samoupravljanja za učešće opštinskog društvenog pravobraniooca samoupravljanja u ovoj parnici, pa već zbog toga revizija koju je izjavio protiv drugostepene presude nije dozvoljena jer je izjavljena od neovlaštenog lica.

(Vrhovni sud BiH, Rev. broj 118/86 od 11.6.1986. godine)

82.

Član 213. stav 1. tačka 1. Zakona o parničnom postupku

Članovi 74. i 75. Zakona o eksproprijaciji

Opravdano je prekinuti parnicu za naknadu štete prouzrokovane zaposjedanjem i krčenjem parcele pod šumom, ako je kod nadležnog organa uprave u toku postupak za prinudni prenos nekretnina i sredstava tužioca u sredstva tuženog.

(Vrhovni sud BiH, Pž. broj 158/86 od 30.6.1986. godine)

83.

Član 265. i 268. u vezi sa članom 354. stav 1. i član 354. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Ako je sud odlučio da kao stranku sasluša samo pojedina lica koja učestvuju na jednoj strani u postupku, nije time učinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka (član 354. stav 2. tačka 7. ZPP), već postoji relativno bitna povreda odredaba parničnog postupka ako je saslušanje ostalih stranaka moglo biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude, (član 354. stav 1. ZPP-a).

(Vrhovni sud BiH, Gvl. br. 43/85 od 20.3.1986. godine)

84.

Član 358. Zakona o parničnom postupku

Podnesak o dopuni žalbe podnijet nakon isteka roka za žalbu, a prije odlučivanja o žalbi, ne može se odbaciti kao neblagovremen, ako se njime razjašnjavaju ili dokazuju prigovori istaknuti u žalbi (na primjer da osporeni ugovor nije autentičan).

(Vrhovni sud BiH, Rev. broj 616/85 od 13.5.1986. godine)

85.

Član 382. stav 1. Zakona o parničnom postupku

Stranka koja nije izjavila žalbu protiv prvostepene presude nema pravo da izjavi reviziju protiv pravosnažne presude donijete u drugom stepenu kojom je odbijena žalba protivne stranke i u cijelosti potvrđena prvostepena presuda.

(Vrhovni sud BiH, Rev. broj 117/86 od 11.6.1986. godine)

86.

Član 382. stav 3. i član 508. stav 2. Zakona o parničnom postupku iz 1977. godine i član 2. stav 1. u vezi sa članom 11. stav 3. zakona o izmjenama i dopuni Zakona o parničnom postupku iz 1982. godine

Revizija nije dozvoljena ako vrijednost predmeta spora nenovčanog imovinsko – pravnog zahtjeva ne prelazi 50.000- dinara, ukoliko je drugostepena presuda donesena iza 27.11.1982. godine, pa i u parnicama pravosnažno okončanim prije 1.7.1977. godine, u kojima je do ponavljanja parničnog postupka došlo iza ovog datuma.

(Vrhovni sud BiH, Rev. br. 223/86 od 25.6.1986. godine)

87.

Član 492. Zakona o parničnom postupku

Posebna mjesna nadležnost postoji samo ako su se ugovorne stranke sporazumjele o mjestu gdje je tuženi dužan da izvrši ugovor, pa i kada se to mjesto podudara sa mjestom izvršenja koje je određeno zakonskom normom.

(Vrhovni sud BiH, Pž. br. 6/86 od 18.4.1986. godine)

VANPARNIČNI POSTUPAK
(EKSPROPRIJACIJA)

88.

Član 3. stav 3. i 7. stav 4. Zakona o parničnom postupku

Član 66. i 68. Zakona o eksproprijaciji

Sud je ovlašten da u vanparničnom postupku utvrdi odlučne činjenice za određivanje pravične naknade za ekspropisane nekretnine, koje stranke nisu iznijele, ako iz rezultata postupka proizilazi da stranke idu za tim da se odredi naknada “na štetu društvene svojine”.

(Vrhovni sud BiH, br. Gvl. 46/85 od 20.3.1986. godine)

89.

Član 35. (68. b. stav 2.) i 41. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji

Nedopuštena je revizija u postupku određivanja pravične naknade za ekspropisane nekretnine ako je prvostepeno rješenje doneseno prije 5. juna 1986. godine, kada je stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji (“Službeni list SRBiH”, broj 18/86).

(Vrhovni sud BiH, Gvl. broj 16/86)

IZVRŠNI POSTUPAK

90.

Član 16. stav 2. i 17. stav 2. Zakona o izvršnom postupku**Član 12. stav 3. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini****Član 153. stav 3. Zakona o prostornom uređenju**

Rješenje o dodjeli građevinskog zemljišta na korištenje radi građenja nije upravni akt (član 12. stav 3. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini), pa se na temelju tog rješenja ne može tražiti naplata naknade za zemljište u izvršnom postupku (član 16. stav 2. i 17. stav 2. ZIP-a); ova naknada se utvrđuje ugovorom (član 153. stav 3. ZPU).

NAPOMENA:

Ovaj stav se primjenjuje na odnose regulisane dosadašnjim propisima (novi propisi su objavljeni u “Službenom listu SRBIH”, broj 34/86).

(Vrhovni sud BiH, Gvl. broj 2/86 od 24.4.1986. godine)

91.

Član 238. Zakona o izvršnom postupku

Ne može se voditi jedinstven postupak izvršenja kod jednog suda rari diobe zajedničkih nekretnina kada se nekretnine nalaze na području dvije ili više socijalističkih republika, odnosno autonomnih pokrajina (u tom slučaju nije moguća delegacija – član 68. Zakona o parničnom postupku).

(Vrhovni sud BiH, Gvl. broj 45/85 od 20.3.1986. godine)

UPRAVNI SPOR

92.

Član 19. stav 1. i 66. Zakona o upravnim sporovima

Protiv odluke suda nadležnog za upravne sporove, donesene o zahtjevu stranke za zaštitu sloboda i prava zajamčenih ustavom za koje tvrdi da su povrijeđeni konačnim pojedinačnim aktom, nije dozvoljena žalba.

(Vrhovni sud BiH, Už. br. 66/86 od 25.7.1986. godine)

93.

Član 43. stav 2. Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja

Bivši bračni drug iz razvedenog braka može ostvariti pravona porodičnu penziju ako ispunjava uslove koji se traže za bračnog druga i ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na izdržavanje. Značaj te odluke nema presuda kojom je utvrđeno, poslije smrti bivšeg bračnog druga, da je preživjeli bračni drug iz razvedenog braka imao pravo na izdržavanje u momentu njegove smrti, kao i ranije.

(Vrhovni sud BiH, Uvl. 4/86 od 25.7.1986. godine)

94.

Član 140. Zakona o radnim odnosima**Član 125. Zakona o državnoj upravi**

Inspektor rada je ovlašten da, kada su za to ispunjeni uslovi, samo privremeno do pravosnažnosti odluke o prijemu u radni odnos, zabrani stupanje na rad kandidatu koji je primljen po konkursu ili oglasu.

(Vrhovni sud BiH, Uvl. br. 19/86 od 30.6.1986. godine)

95.

Članovi 220. do 226. Zakona o udruženom radu**Član 140. Zakona o radnim odnosima****Član 125. Zakona o državnoj upravi**

Inspektor rada ne može nalagati organima samoupravljanja da ponište svoju odluku o prijemu u radni odnos prijavljenog kandidata na konkurs ili oglas.

(Vrhovni sud BiH, Uvl. br. 17/86 od 30.6.1986. godine)

IZVOD IZ BILTENA SUDSKE PRAKSE
SAVEZNOG SUDA, broj 24/86.

XXVIII ZAJEDNIČKE SEDNICE SAVEZNOG SUDA, REPUBLICĀKIH I POKRAJINSKIH VRHOVNIH SUDOVA I VRHOVNOG VOJNOG SUDA održana 6. i 7. novembra 1985. godine u Beogradu, usvojila je

NAČELNI STAV, br. 3/85

Pri utvrđivanju visine pravične novčane naknade za pretrpljene duševne bolove zbog umanjjenja životne aktivnosti sud će uzeti u obzir i naknadu za telesno oštećenje na koju oštećeni ima pravo

po propisima o invalidskom osiguranju, pa će na osnovu svih okolnosti slučaja o slobodnoj oceni utvrditi u kojoj meri naknada za telesno oštećenje utiče na visinu novčane naknade za ovaj vid nematerijalne štete. Visina naknade utvrđuje se na isti način i u slučaju kad sud pravičnu naknadu zbog umanjavanja životne aktivnosti dosuđuje u obliku novčane rente.

Pravo oštećenog na naknadu telesno oštećenje uzima se u obzir i kad oštećeni odbija da pokrene postupak kod nadležnog organa radi ostvarivanja naknade po tom osnovu. U tom slučaju sud će kao prethodno pitanje sam utvrđivati pravo oštećenog na naknadu za telesno oštećenje, ako iz prirode i stepena telesnog oštećenja proizilazi da bi oštećeni po propisima o invalidskom osiguranju mogao ostvarivati tu naknadu.

-o-

NAČELNI STAV, br. 4/85.

Kupac koji nije blagovremeno i uredno obavestio prodavca u nedostatku stvari, pored gubitka prava iz člana 488. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, gubi i pravo na naknadu štete zbog povrede ugovora iz stava 2. istog člana, ukoliko mu zakonom nije izričito priznato da to pravo pod određenim pretpostavkama može ostvariti i kad prodavca nije obavestio o nedostatku.

Pravo na naknadu štete koju je zbog nedostatka stvari pretrpeo na drugim svojim dobrima (član 488. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima) kupac može ostvariti prema opštim pravilima o odgovornosti za štetu i kad je propustio da obavesti prodavca o nedostacima.

-o-

NAČELNI STAV, br. 5/85.

Prava kupca prema prodavcu po osnovu garantnog lista nisu uslovljena blagovremenim obaveštavanjem prodavca o nedostatku u funkcionisanju kupljene stvari i gase se po isteku jedne godine računajući od dana kada je od prodavca tražio opravku ili zamenu stvari, izuzev ako je prodavčevom prevarom bio sprečen da ih upotrebi.

NAČELNI STAV, br. 6/85.

Lice protiv koga je pokrenuta pobjona parnica može prijaviti u stečajnu masu potraživanje čije namirenje se pobija, kao svoje potraživanje sa odložnim uslovom, najkasnije do zaključenja ročišta za glavnu deobu.

-o-

NAČELNI STAV, br. 7/85.

Menica prema zakonu o obazbjeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava je menica za koju važe menično – pravna načela i sve odredbe Zakona o menici, osim ako odredbe Zakona o obezbeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava ne određuju drugačije.

I po osnovu menice koja je izdata u smislu Zakona o obezbeđivanju plaćanja između korisnika društvenih sredstava može se ostvarivati samo kamata koja je propisana Zakonom o menici.

Zatezne kamate iz člana 277. Zakona o obligacionim odnosima koje nisu uključene u meničnu svotu imalac menice može zahtjevati samo u redovnom sporu od dužnika sa kojim je u dužničko

– poverilačkom odnosu, s tim da kamata po osnovu menice i kamata na potraživanje iz dužničko – poverilačkog odnosa ne mogu zajedno preći najviši iznos zakonomdozvoljene kamate.

Avalistu nije moguće osuditi na plaćanje zatezних kamata prema odredbama člana 277. Zakona o obligacionim odnosima.

-0-

NA SAVETOVANJU GRAĐANSKIH I GRAĐANSKO – PRIVREDNIH ODELJENJA SAVEZNOG SUDA, VRHOVNIH SUDOVA REPUBLIKA I AUTONOMNIH POKRAJINA I VRHOVNOG VOJNOG SUDA, održanom 28. i 29. maja 1986. godine u Saveznom sudu u Beogradu, doneti su

ZAKLJUČAK broj 1)

Kad je predmet obaveze iz ugovora o prodaji određeni stan, u slučaju nemogućnosti ispunjenja te obaveze, kupac ne može zahtevati da mu prodavac preda drugi odgovarajući stan niti se prodavac može osloboditi obaveze prodajom kupcu drugog odgovarajućeg stana, izuzev ako je kupac saglasan sa zamenom ispunjenja.

Ako je prodavac društveno pravno lice koje se bavi proizvodnjom stanova za tržište, odnosno organizacija čija je delatnost prodaja stanova na tržištu, a osnovni cilj kupca je bio da pribavi stan, u slučaju nemogućnosti prodaje stana označenog u ugovoru o prodaji z akoju je odgovoran prodavac, kupac može zahtevati da mu prodavac preda drugi odgovarajući stan.

-0-

ZAKLJUČAK broj 2)

1. Državina prava strane službenosti stiče se faktički vršenjem ovlašćenja koja čine sadržinu tog prava nezavisno od volje vlasnika poslužnog dobra.
2. Za sticanje prava stvarne službenosti održajem potrebna je državina ostvarivana pod uslovima propisanim u članu 54. Zakona o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima za vreme od 20. godina.
3. Titular stvarne službenosti stečene održajem koja nije upisana u zemljišnu knjigu može svoje pravo sa uspehom isticati i prema svaesnom sticaocu prava svojine na poslužno dobro.

-0-

ZAKLJUČAK broj 3)

1. Kada je više lica zaključilo posebne prave poslove radi sticanja prava svojine na istu nepokretnost, o jačem pravu sud odlučuje primenom načela morala socijalističkog samoupravnog društva, savesnost i poštenja i načela zabrane zloupotrebe prava.

Kada su svi kupci savesni a ni jednom od njih nepokretnost nije predata u državinu niti je ishodio upis prava svojine u zemljišnu odnosno drugu javnu knjigu, jači pravni osnov ima raniji kupac.

Kada su svi kupci savesni, jači pravni osnov ima kupac koji je ishodio upis u zemljišnu odnosno drugu javnu knjigu, a ako ni jedna od njih nije ishodio upis u zemljišnu odnosno drugu javnu knjigu, jači je u pravu kupac kome je nepokretnost predata u državinu.

Raniji savesni kupac ima jači pravni osnov u odnosu na kasnijeg nesavesnog kupca. Ovo i u slučaju kad je prodavac nepokretnosti predao u državinu kasnijem nesavesnom kupcu ili je nesavesni kupac ishodio upis u zemljišnu odnosno drugu javnu knjigu.

2. U sporu radi utvrđivanja jačeg pravnog osnova pasivno su legitimisani prodavac i ostali kupci iste nepokretnosti kao jedinstveni suparničari.

-o-

ZAKLJUČAK broj 4)

Graditelj građevinskog objekta izgrađenog bez odobrenja za građenje. do legalizacije ili rušenja tog objekta na osnovu odluke nadležnog organa, uživa sudsku zaštitu koja pripada vlasniku, ako zakonom republike odnosno autonomne pokrajine nije drugačije određeno.

-o-

ZAKLJUČAK broj 5)

Zastarelost potraživanja pravične naknade za nepokretnosti koje su prešle u društvenu svojinu po osnovu eksproprijacije odnosno nacionalizacije ili po drugom zakonskom osnovu gde se naknada određuje po službenoj dužnosti, počinje da teče prvog dana posle dana kad je raniji vlasnik nepokretnosti prema zakonu republike odnosno autonomne pokrajine imao pravo da zahteva naknadu određenu poravnanjem ili odlukom suda.

-o-

ZAKLJUČAK broj 6)

Parnični postupak se prekida analognom primenom člana 212. tačka 4. Zakona o parničnom postupku kad nasupe pravne posledice ostvaranja postupka redovne likvidacije i nastavlja se, analogno odredbi člana 215. stav 1. Zakona o parničnom postupku, kada likvidacioni upravnik preuzme postupak ili kad ga sud na predlog protivne strane pozove da to učini.

-o-

ZAKLJUČAK broj 7)

1. Kad tužilac propusti da u tužbi naznači vrednost predmeta spora pa to naknadno učini u toku prvostepenog postupka (samoinicijativno ili po pozivu suda), sud je u smislu odredbe člana 40. stav 3. Zakona o parničnom postupku ovlašćen da proveri tačnost naznačene vrednosti samo na ročištu na kome je tužilac vrednost predmeta spora naznačio odnosno najdocnije na prvom ročištu po predaji podneska u kome je vrednost naznačena.

2. Kad ni u tužbi ni u toku prvostepenog postupka tužilac nije naznačio vrednost predmeta spora, a vrednost predmeta spora ne može da se oceni ni na osnovu plaćene sudske takse, revizija se smatra dozvoljenom jer stranka ne može da snosi štetne posledice zbog propusta suda koji je, u smislu člana 109. a u vezi sa članom 186. stav 2. Zakona o parničnom postupku, bio dužan pozvati tužioca i poučiti ga da naznači vrednost predmeta spora.

GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO

Zakon o parničnom postupku**Član 52.**

Kad je tužilac ovlašćen da na osnovu odredaba zakona o parničnom postupku bira mesno nadležan sud između više stvarno nadležnih sudova, sud kome je tužba podneta ne može se oglasiti mesno nenadležnim zato što je utvrdio da po jednom osnovu nije mesno nadležan, a tužba ne sadrži dovoljno podataka za utvrđivanje da li je nadležan po nekom drugom od osnova predviđenih za takvu vrstu spora.

U takvom slučaju,, sud kome je tužba podneta dužan je da pozove tužioca da uredi tužbu, pa ako posle toga utvrdi da nema osnova za zasnivanje njegove mesne nadležnosti, pribaviće izjavu tužioca koji mesno nadležan sud bira i doneti rešenje o svojoj nenadležnosti i ustupanju predmeta sudu za koji se tužilac opredelio.

(Grs-6/85 od 18.4.1985. godine)

Član 70.**Član 55. Zakona o izvršnom postupku**

Kada po prigovoru na rešenje o izvršenju izdato na osnovu verodostojne isprave, sud to rešenje stavi van snage i ukine provedene radnje i u smislu člana 55. stav 4. ZIP predmet dostavi sudu nadležnom za postupanje po tužbi, sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom u smislu člana 70. ZPP ne može se oglasiti mesno nenadležnim, ako je poverilac uz predlog za izvršenje, sada tužbu, priložio pismeno o sporazumu o mesnoj nadležnosti te ako su ispunjeni ostali uslovi iz člana 70 ZPP.

(Grs. 176/85 od 24.12.1985. godine)

Čl. 194. i 204.

Za odlučivanje po predlogu za izvršenje i za sporovođenje izvršenja na nočvanim sredstvima koja se vode na računu dužnika kod Službe društvenog knjigovodstva i na sredstvima dužnika koja se vodi na deviznom računu kod banke mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi jedinica Službe kod koje se vodi račun dužnika.

(Grs. 96/85 od 19.12.1985. godine)

Zakon o izvršnom postupku**Član 16, 194. i 203.**

Po predlogu za izvršenje na osnovu verodostojne isprave protiv više dužnika nema mesta atrakciji mesne nadležnosti suda koju Zakon o izvršnom postupku u članu 203. stav 1. predviđa za dva ili više dužnika koji solidarno odgovaraju po izvršnoj ispravi jer verodostojna isprava nema karakter izvršne isprave u smislu člana 16. istog zakona.

(Grs. 94/85 od 19.12.1985. godine)

Čl. 49. 53. i 91

Kad dužnik blagovremeno istakne prigovor mesne nenadležnosti suda koji je doneo rešenje o izvršenju pa taj sud usvoji odnosni prigovor pre ustupanja predmeta nadležnom sudu, taj sud je dužan da stavi van snage svoje rešenje o izvršenju i ukine sprovedene radnje.

(Grs. 180/85 od 24.12.1985. godine)

Član 55.**Član 70. Zakona o parničnom postupku**

Kad poverilac u predlogu za izvršenje na osnovu verodostojne isprave traži da se za slučaj da dužnik prigovori protiv kršenja o izvršenju, taj predlog smatra tužbom pa kad do toga dođe, ako je poverilac uz predlog za izvršenje koji je u novoj fazi postupka transformisan u tužbu, priložio pismeno o sporazumu o mesnoj nadležnosti, sud nadležan po tom sporazumu ne može se po službenoj dužnosti oglasiti mesno nenadležnim niti ne prihvati mesnu nadležnost.

(Grs. 145/85 od 24.12.1985. godine)

Član 55.**Član 70. Zakona o parničnom postupku**

Kad poverilac u predlogu za izvršenje naznači da se, za slučaj podnošenja prigovora protiv rešenja o izvršenju, predlog ima smatrati tužbom pa se steknu uslovi za to, nema osnova da sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom za postupanje po tužbi na osnovu sporazuma o mesnoj nadležnosti ne prihvati nadležnost, ako su isprave o sporazumu priložene uz predlog za izvršenje i ako strane nisu prigovarale rešenju o nenadležnosti koje je donio sud nadležan za postupanje po predlogu za izvršenje.

(Grs. 42/85 od 12.12.1985. godine)

Član 70.

Kad poverilac u predlogu za izvršenje označi da traži izvršenje na pokretnim stvarima dužnika ma gde se one nalazile, funkcija suda kome je podnet takav predlog za izvršenje sastoji se u donošenju rešenja o izvršenju i iscrpljuje se predajom rešenja o dozvoli izvršenja poveriocu ukoliko ne postoje uslovi za atrakciju nadležnosti za odnošenje i sprovođenje izvršenja tj. ukoliko se stvari dužnika ne nađu i na području suda koji je doneo rešenje o izvršenju.

Ukoliko nema uslova za atrakciju nadležnosti, za postupak sprovođenja izvršenja u slučaju iz čl. 70 Zakona o izvršenom postupku mesno je nadležan sud na čijem se području nalaze pokretne stvari dužnika u vreme kad poverilac podnese predlog za sprovođenje izvršenja pa taj sud ne može da ne prihvati nadležnost zato štoje drugi sud doneo rešenje o izvršenju bez obzira da li je taj sud pogrešno prihvatio nadležnost za donošenje rešenja o izvršenju.

(Grs. 82/85 od 12.12.1985. godine)

Član 124.

Sud koji je doneo rešenje o izvršenju na ličnom dohotku dužnika i time započeo izvršni postupak, ostaje nadležan da rešava i po predlogu poverioca stavljenom u smislu člana 124. Zakona o izvršnom postupku da se društveno pravno lice, koje je propustilo da obustavi i isplati od ličnog dohotka dužnika iznose određene rešenjem o izvršenju, obaveže da izmiri poveriocu odnosne obroke. Tako se, s obzirom na kontinuitet izvršnog postupka, obezbeđuje da sud koji je započeo i okonča određeni izvršni postupak.

(Grs. 134/85 od 24.12.1985. godine)

Zakon o rešavanju sukoba sa propisima drugih zemalja u određenim oblastima**Član 92.**

Uzajamnost kao uslov za priznavanje strane sudske odluke, u smislu člana 92. st. 1. i 3. Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, pretpostavlja se dok se ne dokaže suprotno.

Znači za priznanje strane sudske odluke po odnosnom propisu traži se faktička uzajamnost koja se zasniva neposredno putem sudske prakse i za koju je dovoljno da jedna država prizna odluke druge države i da sudovi te države nisu odbijali priznanje odluke njenih sudova.

(Gzs. 14/85 od 14.11.1985. godine)

Zakon o obligacionim odnosima
Čl. 179., 185. i 501.

Kad tužilac traži da mu proizvođač zameni nvozilo oštećeno u saobraćajnoj nezgodi do koje je došlo usled fabričke greške na unutrašnjoj gumi, ne može se osnovanost tužbenog zahteva ceniti samo primenom člana 501. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima već se ima uzeti u obzir i odredba člana 179. stav 1. zakona o obligacionim odnosima pema kojoj proizvođač po osnovu objektivne odgovornosti odgovara za štetu nastalu zbog nedostatka stvari koja predstavlja opasnost štete za lica i stvari. Pri tome je bez značaja ko je neispravnu gumu proizveo, kad je proizvođač vozila tu gumu ugradio u vozilo i vozilo stavio u promet.

U svetlu navedenih propisa ima se ceniti da li se uspostavljanje stanja koje je bilo pre nego što je šteta nastala (čl. 185. ZOO) može postići opravkom oštećenog vozila ili je to moguće postići samo zamenom celog vozila.

(Gzv. 44/85 od 5.12.1985. godine)

Član 372.

Potraživanje na ime naknade za korišćenje građevinskog zemljišta zastareva u roku od tri godine od dospelosti svakog obroka, ako je republičkim odnosno pokrajinskim zakonom predviđeno d anačin i rokove plaćanja propisuje nadležna skupština i ako je odnosna skupština propisala da se ta naknada plaća godišnje ili u kraćim određenimv remenskim razmacima.

(Gzs. 20/85 od 3.10.1985. godine)

Čl. 464. i 524.

Za pravo stranke da pri raskidu prodaje zbog povrede ugovora od strane drugog ugovarača, zahteva razliku između cene doređene ugovorom i tekuće cene na dan raskida ugovora, nije od uticaja što je cena proizvoda koji je predmet ugovora obuhvaćena merama društvene kontrole cena.

Osim kad proizvod ima propisanu cenu tj. cenu koju nadležni organ fiksno određuje u ostalim slučajevima gde se mere društvene kontrole cena sastoje u propisivanju maksimalno dozvoljene cene u okviru koje proizvođač formira konkretnu cenu zavisno od tržišnih i drugih okolnosti uz eventualnu obavezu prijavljivanja t cene nadležnom organu i slično, ima se uzeti da proizvod ima tekuću cenu te da ima osnova za ostvarivanje apstraktne štete u smislu člana 524. Zakona o obligacionim odnosima po uslovima iz tog propisa.

(Gzs. 23/85 od 14.11.1985. godine)

Član 1083.

Po bankarskoj garanciji sa dokumentarnom klauzulom tj. po garanciji gde je naplata garantovanog iznosa uslovljena podnošenjem određenog dokumenta, banka garant ne samo da nije dužna već nije ni ovlašćena da prihvati neki drugi dokument koji bi mogao svedočiti o činjenicama koje je trebalo da sadrži ugovoreni dokument.

(Gzs. 42/85 od 6.3.1986. godine)

Zakon o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu

Član 11. i 24.

Kontrola o kretanju i utrošku materijala nabavljenog iz sredstava za proširenje i unapređenje poljoprivredne proizvodnje u okviru "Zelenog plana", bez poreza na promet proizvoda kod kupca – društvenog pravnog lica ima se vršiti na osnovu evidencije koje odgovaraju vrsti i načinu nabavljenih proizvoda i dokumentacije o korišćenju i utrošku materijala koja realno može postojati u toj fazi korišćenja materijala.

(Gpzs. 261/85 od 21.11.1985. godine)

XXIX ZAJEDNIČKA SEDNICA SAVEZNOG SUDA, REPUBLIČKIH I POKRAJINSKIH VRHOVNIH SUDOVA I VRHOVNOG VOJNOG SUDA, održana 5. decembra 1985. godine u Beogradu, usvojila je

NAČELNI STAV br. 8/85.

1. Pri određivanju procenta vojnog invaliditeta radi sticanja svojstva mirnodopskog vojnog invalida nema mesta komuliranju procenta invaliditeta po osnovu bolesti sa procentom invaliditeta po osnovu rane, povrede ili ozlede.
2. Za određivanje procenta vojnog invaliditeta srazmerno oštećenju organizma koje je nastalo kao posledica rane, povrede, ozlede ili bolesti, u smislu člana 24. stav 2. zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca, uzeće se u obzir svako oštećenje koje je od uticaja na oštećenje celokupnog organizma i procenat vojnog invaliditeta utvrdiće se tako što će se procenat invaliditeta iz osnova rane, povrede ili ozlede kumulirati sa procentom invaliditeta iz osnova bolesti i u slučajevima kada oštećenje zbog bolesti iznosi ispod 60%, uz uslov i na način koji su utvrđeni važećim propisima.

-0-

NAČELNI STAV br. 9/85.

U smislu člana 29. stav 2. zakona o upravnim sporovima ne može se smatrati da tužba sadrži nedostatak koji sprečava rad suda, ako je u tužbi naznačen naziv organa koji je doneo osporeni upravni akt i datum i broj pod kojim je donet, bez obzira što nije priložen uz tužbu ni dostavljen naknadno po nalogu suda.

XXIX ZAJEDNIČKA SEDNICA od 5. decembra 1985. godine donela je sledeći

ZAKLJUČAK

U primeni odredbe člana 43. stav 1. tačka 6. Zakona o putnim ispravama državljana SFRJ, upravni organ je dužan da se u postupku pridržava načela saslušanja stranke, kao i da utvrđuje sve činjenice koje su od značaja za donošenje zakonitog rešenja.

Rešavajući u tim stvarima upravni organ izuzetno nije dužan da upozna stranku sa dokazima i podacima poverljive prirode.

U upravnom sporu po tužbama protiv konačnih rešenja donesenih na osnovu člana 43. stav 1. tačka 6. i člana 45. Zakona o putnim ispravama državljana SFRJ, sud na osnovu dokaza u spisima ceni da li je osporeno rešenje doneto posle zakonito sprovedenog postupka, kao i da li je upravni organ utvrdio sve činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonitog rešenja.

UPRAVNO PRAVO

Ustav SFRJ

Čl. 271, 281. i 283.

Član 33. Zakona o zaključivanju u izvršavanju međusobnih ugovora

Iz činjenice da je Konvenciju za priznavanje visokoškolskih studija i diploma država i zemalja koje pripadaju evropskom regionu ratifikovala Skupština SFRJ zakonom, ne može se izvoditi zaključak da se odredbe ove konvencije imaju smatrati odredbama saveznog zakona iz oblasti vaspitanja i obrazlovanja, jer po Ustavu SFRJ (član 281.) i ustavima republika i autonomnih pokrajina uređivanje ove materije spada u nadležnost republika i autonomnih pokrajina.

Prema tome, u konkretnom slučaju zakon federacije ima karakter akta o ratifikaciji odnosno međunarodnog ugovora, a ne saveznog propisa kojim federacija uređuje odnose iz svoje nadležnosti, pa Savezni sud nije nadležan da odlučuje o zahtevu stranke podnetom protiv odluk republičkog, odnosno pokrajinskog suda donete u primeni propisa o nostrifikaciji i ekvivalenciji školskih svedočanstava stečenih u inostranstvu, jer je to materija koju regulišu republički odnosno pokrajinski zakoni.

(Uiss – 65/86 od 5.3.1986. godine)

Zakon o osnovnim pravilima iz penzijskog i invalidskog osiguranja

Član 99.

Lica koja posle 1. januara 1965. godine nisu imali svojstvo osiguranika, ali su to svojstvo imala po ranijim propisima, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja mogu ostvariti samo po uslovima utvrđenim republičkim, odnosno pokrajinskim zakonom, a ne i po Zakonu o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

(Uiss – 295/85 od 30.10.1985. godine)

Zakon o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu

Član 36.

Član 54. Pravilnika o primeni poreskih i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga

Dokaz o tome da je invalidnom licu naknadno utvrđeno svojstvo invalida odgovarajuće grupe, nakon kupovine vozila u zemlji, ne bi mogao predstavljati razlog za obnovu postupka naplate poreza bez obzira što je zahtev zapriznavanje svojstva invalida podnet pre kupovine vozila i bez obzira što je samo svojstvo nvalida odgovarajuće grupe utvrđeno od dana podnošenja zahteva.

(Uiss – 121/84 od 20.2.1985. godine)

Carinski zakon.**Čl. 255, 257, 262, 270. i 271**

Za pravilno svrstavanje robe po carinskoj tarifi odlučena su svojstva robe utvrđena prilikom pregleda robe u postupku carinjenja, a ne način upotrebe robe nakon njenog izlaska ispod carinskog nadzora.

(Uiss 1440/85 od 19.3.1986. godine)

Član 324. stav 1.

Automobil koji je ukraden za vreme trajanja roka njegovog privremenog uvoza, ne može se tretirati kao privremeno uvezena roba koja je stavljena u slobodan promet pre podnošenja zahteva za konačno carinjenje (član 323. stav 4. Carinskog zakona) već ga treba smatrati kao carinsku robu koja se više ne može upotrebiti u svrhe za koje je privremeno uvezeno, pa je carinarnica dužna da, shodnom primenom odredaba člana 324. stav 1. carinskog zakona, na zahtev privremenog uvoznika, donese rešenje o oslobađanju od obaveze vraćanja automobila u inostranstvo.

(Us- 578/85 od 6.12.1985. godine)

Zakon o zaštiti pronalazaka, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja**Član 81**

Zaključak o produženju roka ili o odbijanju zahteva za produženje roka iz člana 81. st. 2. i 3. zakona o zaštiti pronalazaka, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja nema karakter upravnog akta.

(Us- 220/85 od 13.12.1985. godine)

REGISTAR PROPISA ZA GRAĐANSKO PRAVO

Zakon o udruženom radu ("Službeni list SFRJ", broj 53/76 i 57/83)

Zakon o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 6/80)

Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78 i 39/85)

Zakon o autorskom pravu ("Službeni list SFRJ", broj 19/78 i 24/86)

Zakon o osnovama sistema osiguranja imovine i lica ("Službeni list SFRJ", broj 24/76)

Zakon o mjenici ("Službeni list FNRJ", broj 104/46 i "Službeni list SFRJ", broj 16/65 i 54/70)

Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list SFRJ", broj 66/85)

Zakon o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava ("Službeni list SFRJ", broj 60/75 do 34/86)

Zakon o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu ("Službeni list SFRJ", broj 33/72 i 11/86)

Zakon o rješavanju sukoba zakona i nadležnosti u statusnim, porodičnim i nasljednim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 9/79)

Zakon o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja V 3/82)

Zakon o službi u oružanim snagama ("Službeni list SFRJ", broj 7/85)

Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 4/77, 63/80, 69/82 i 58/84)

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 20/78 i 6/82)

Zakon o upravnim sporovima ("Službeni list SFRJ", broj 4/77)

Zakon o krivičnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 26/86)

Odluke o visini stope zatezne kamate ("Službeni list SFRJ", broj 19/82 do 23/86)

Opšte uzanse za promet robom ("Službeni list FNRJ", broj 15/54)

Zakon o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", broj 13/74, 21/81 i 34/86)

Zakon o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini ("Službeni list SRBiH", broj 13/74)

Zakon o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH", broj 38/78)

Zakon o eksproprijaciji ("Službeni list SRBiH", broj 19/77 i 18/86)

Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list SRBiH", broj 33/77)
Zakon o svojini na dijelovima zgrada ("Službeni list SRBiH", broj 35/77)
Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84)
Zakon o izdvajanju i usmjeravanju sredstava za stambene potrebe i samoupravnim interesnim zajednicama u oblasti stanovanja ("Službeni list SRBiH", broj 13/74 i 34/80)
Zakon o putevima ("Službeni list SRBiH", broj 6/78)
Porodični zakon ("Službeni list SRBiH", broj 21/79)
Zakon o nasljeđivanju ("Službeni list SRBiH", broj 7/80)
Zakon o društvenom pravobraniocu samoupravljanja ("Službeni list SRBiH", broj 15/84)
Zakon o radnim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 8/84 i 40/84)
Zakon o državnoj upravi ("Službeni list SRBiH", broj 38/78, 13/82, 40/82 i 40/84)
Zakon o redovnim sudovima ("Službeni list SRBiH", broj 14/80, i 10/83)
Zakon o sudovima udruženog rada ("Službeni list SRBiH", broj 14/80)
Zakon o sudskim taksama 21/77)